

Izveštavanje o okolišnim, društvenim i upravljačkim čimbenicima u građevinskom sektoru

---

Imprić, Patricia

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Civil Engineering / Sveučilište u Zagrebu, Građevinski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:237:280162>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-13**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Civil Engineering,
University of Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu

GRAĐEVINSKI FAKULTET

Patricia Imprić

**Izvještavanje o okolišnim, društvenim i
upravljačkim čimbenicima u građevinskom
sektoru**

DIPLOMSKI RAD

Zagreb, 2024.

Sveučilište u Zagrebu

GRAĐEVINSKI FAKULTET

Patricia Imprić

**Izvještavanje o okolišnim, društvenim i
upravljačkim čimbenicima u građevinskom
sektoru**

DIPLOMSKI RAD

Mentorica: prof. dr. sc. Nina Štirmer

Zagreb, 2024.

University of Zagreb

FACULTY OF CIVIL ENGINEERING

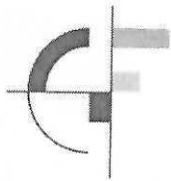
Patricia Imprić

**Reporting on environmental, social, and
governance aspects in the construction
sector**

MASTER THESIS

Supervisor: prof. dr. sc. Nina Štirmer

Zagreb, 2024.

OBRAZAC 3

POTVRDA O POZITIVNOJ OCJENI PISANOG DIJELA DIPLOMSKOG RADA

Student/ica :

Patricia Imprić

(Ime i prezime)

0082058407

(IMBAG)

zadovoljio/la je na pisanom dijelu diplomskog rada pod naslovom:

Izveštavanje o okolišnim, društvenim i upravljačkim čimbenicima u građevinskom sektoru

(Naslov teme diplomskog rada na hrvatskom jeziku)

Reporting on environmental, social, and governance aspects in the construction sector

(Naslov teme diplomskog rada na engleskom jeziku)

i predlaže se provođenje daljnjeg postupka u skladu s Pravilnikom o završnom ispitu i diplomskom radu Sveučilišta u Zagrebu Građevinskog fakulteta.

Pisani dio diplomskog rada izrađen je u sklopu znanstvenog projekta: (upisati ako je primjenjivo)

(Naziv projekta, šifra projekta, voditelj projekta)

Pisani dio diplomskog rada izrađen je u sklopu stručne prakse na Fakultetu: (upisati ako je primjenjivo)

(Ime poslodavca, datum početka i kraja stručne prakse)

Datum:

13.11.2024.

Mentor:

prof. dr. sc. Nina Štirmer

Potpis mentora:

Komentor:

OBRAZAC 5

IZJAVA O IZVORNOSTI RADA

Ja :

Patricia Imprić 0082058407

(Ime i prezime, JMBAG)

student/ica Sveučilišta u Zagrebu Građevinskog fakulteta ovim putem izjavljujem da je moj pisani dio diplomskog rada pod naslovom:

Izveštavanje o okolišnim, društvenim i upravljačkim čimbenicima u građevinskom sektoru

(Naslov teme diplomskog rada na hrvatskom jeziku)

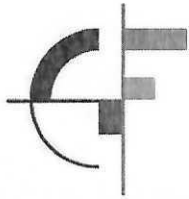
izvorni rezultat mogega rada te da se u izradi istoga nisam koristio/la drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.

Datum:

13.11.2024.

Potpis:

Impric' P.

OBRAZAC 6

IZJAVA O ODOBRENJU ZA POHRANU I OBJAVU PISANOG DIJELA DIPLOMSKOG RADA

Ja:

Patricia Imprić 0082058407

(Ime i prezime, OIB)

ovom izjavom potvrđujem da sam autor/ica predanog pisanog dijela diplomskog rada i da sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti odgovara sadržaju dovršenog i obranjenog pisanog dijela diplomskog rada pod naslovom:

Izveštavanje o okolišnim, društvenim i upravljačkim čimbenicima u građevinskom sektoru

(Naslov teme diplomskog rada na hrvatskom jeziku)

koji je izrađen na sveučilišnom diplomskom studiju Građevinarstvo Sveučilišta u Zagrebu Građevinskog fakulteta pod mentorstvom:

Nina Štirmer

(Ime i prezime mentora)

i obranjen dana:

21.11.2024.

(Datum obrane)

Suglasan/suglasna sam da pisani dio diplomskog rada u cijelosti bude javno dostupan, te da se trajno pohrani u digitalnom repozitoriju Građevinskog fakulteta, repozitoriju Sveučilišta u Zagrebu te nacionalnom repozitoriju.

Datum:

13.11.2024.

Potpis:

Imprić P.

ZAHVALE

Iskreno zahvaljujem svojoj mentorici, prof. dr. sc. Nini Štirmer, na stručnom vodstvu, korisnim savjetima i neizmjernom strpljenju tijekom izrade ovog rada. Njezina podrška i uvidi značajno su pridonijeli kvaliteti istraživanja, analize i cjelokupnog rada.

Izrazitu zahvalu dugujem gospođi mag. iur. Karli Alfier, čija su stručna objašnjenja i usmjeravanja pomogla u boljem razumijevanju tematike te me usmjerila na ključne činjenice i izazove.

Duboko sam zahvalna svojim bližnjima koji su bili podrška u svim usponima i padovima. Posebno zahvaljujem tati i teti na prenesenom znanju, mami i Vani koje su mi pokazale što je hrabrost, a Paoli i Jakovu na pomoći i razumijevanju kad su mi najviše trebali.

Rad posvećujem svojim bakama i djedovima čija me bezuvjetna ljubav, vjera u moj uspjeh i neizmjeran ponos na svako moje postignuće uvijek motivirao da nastavim dalje. Njihova podrška bila je i ostaje moj trajni izvor snage.

SAŽETAK

Izveštavanje s okolišnim, društvenim i upravljačkim (engl. environmental, social, and governance, ESG) aspektima obuhvaća objavu nefinancijskih parametara u okviru smanjenja ekološkog otiska, poticanja društvene odgovornosti i uvođenja poslovnih strategija. Sa svrhom pružanja uvida u održivost organizacije prikupljaju se, analiziraju i objavljuju vjerodostojni podaci.

Prvi dio rada donosi pregled regulative koja se odnosi na nefinancijska izveštavanja, održivost i ESG aspekte. Direktivama su određeni obveznici objave izvještaja, a postupno se uvode standardi za izradu. Drugi dio rada predstavlja razliku između održivosti i ESG-a, koncept ESG-a općenito i u građevinarstvu te određuje smjernice i ciljeve, a treći dio prikazuje analizu primjera izvještaja građevinskih tvrtki različitog opsega djelatnosti i potrebu za kvalitetnom standardizacijom izvještaja.

Na osnovi provedenih istraživanja, doneseni su zaključci o opsežnosti i uvođenju primjene ESG principa kao neizbježne stavke u budućnosti održivog poslovanja.

Ključne riječi: ESG; građevinarstvo; izvještaj; održivost; okoliš; društvo; upravljanje

SUMMARY

Reporting on environmental, social, and governance (ESG) aspects includes the disclosure of non-financial parameters related to reducing the environmental footprint, promoting social responsibility, and implementing business strategies. Credible data is collected, analysed, and published with the aim of providing insights into the organization's sustainability.

The first part of the paper provides an overview of regulations related to non-financial reporting, sustainability, and ESG aspects. Directives define the entities required to publish reports, and standards for their preparation are gradually being introduced. The second part of the paper presents the distinction between sustainability and ESG, outlines the concept of ESG in general and in construction, and establishes guidelines and objectives. The third part offers an analysis of examples of reports from construction companies with varied scopes of activities, highlighting the need for high-quality report standardization.

Based on conducted research, conclusions have been drawn about the scope and gradual implementation of ESG principles as an inevitable aspect of sustainable business practices in the future.

Key words: ESG; construction; reporting; sustainability; environment; social; governance

SADRŽAJ

ZAHVALE	i
SAŽETAK	ii
SUMMARY	iii
SADRŽAJ	iv
POPIS KRATICA	vi
1. UVOD	1
2. ZAKONSKI OKVIR	4
2.1. Direktivu (EU) 2022/2464 o korporativnom izvješćivanju o održivosti – CSRD	7
2.2. Direktivu o dužnoj pažnji za održivo poslovanje – CSDDD	9
2.3. EU Taksonomija	10
2.4. Uredbu (EU) 2019/2088 o objavama povezanim s održivosti u sektoru financijskih usluga – SFDR.....	11
2.5. Sustav trgovanja emisijama – ETS	12
3. ESG U KORPORATIVNOM IZVJEŠTAVANJU	14
3.1. ESG čimbenici	15
3.1.1. Okolišni čimbenici – E	16
3.1.2. Društveni čimbenici – S	16
3.1.3. Upravljački čimbenici – G	16
3.2. Dvojna materijalnost	17
3.3. ESG rating.....	17
3.4. ESG u građevinarstvu	19
3.5. Izrada izvještaja s ESG aspektima.....	20
3.5.1. Podatci potrebni za izvještaj.....	22
3.5.2. Ciljevi ESG izvještaja	23
4. PRIMJER Izvještaja o održivosti – TVORNICA HOLCIM	25
4.1. Uvod u izvještaj.....	25
4.2. Društvo.....	28
4.3. Ekonomija.....	34
4.4. Okoliš	36
4.5. Upravljanje	39

4.6.	Završno mišljenje i budućnost	40
5.	ESG IZVJEŠTAJ KREIRAN PREMA HROK-ovom UPITNIKU NA PRIMJERU MIKRO PODUZEĆA	41
5.1.	Prvi korak – Registracija.....	42
5.2.	Drugi korak – Popunjavanje ESG upitnika	43
5.2.1.	Izvještaj	43
5.2.2.	Osnovno	43
5.2.3.	Okoliš	44
5.2.4.	Društvo.....	46
5.2.5.	Upravljanje	47
5.3.	Treći korak – Upravljanje pristupom	47
5.4.	Zaključak o upitniku	48
6.	ZAKLJUČAK.....	50
	POPIS LITERATURE	52
	POPIS SLIKA.....	55
	POPIS TABLICA.....	56
	PRILOZI.....	57

POPIS KRATICA

KRATICA	DEFINICIJA
CapEx	Kapitalni troškovi
CBAM	Mehanizam prilagodbe ugljika na granici (engl. Carbon Border Adjustment Mechanism)
CIP	Centar za inovacije i projekte
CSDDD	Direktiva o dužnoj pažnji za održivo poslovanje (engl. Corporate Sustainability Due Diligence Directive)
CSRD	Direktiva (EU) o korporativnom izvješćivanju o održivosti (engl. Corporate Sustainability Reporting Directive)
DNSH	„ne šteti bitno“ (engl. „do no significant harm“)
EED	Direktiva o energetske učinkovitosti (engl. Energy Efficiency Directive)
EGD	Europski zeleni plan (engl. European Green Deal)
ESG	Okolišno, društveno i korporativno upravljanje (engl. Environmental, Social and Governance)
ETS	Sustav trgovanja emisijama (engl. Emissions Trading System)
EU	Europska unija
GRI	Globalna inicijativa za izvještavanje (engl. Global Investment Ratio)
HGK	Hrvatska gospodarska komora
HROK	Hrvatski registar obveza po kreditima
HR PSOR	Hrvatski poslovni savjet za održivi razvoj
LCA	Ocjenjivanje životnog ciklusa (engl. Life Cycle Assessment)
LTIFR	Mjera izgubljenog vremena zbog ozljede na radu (emgl. Lost Time Injury Frequency Rate)
LTISR	Mjera izgubljenog vremena uzimajući u obzir ozbiljnost ozljede na radu (engl. Lost Time Injury Severity Rate)
NFRD	Direktiva o nefinancijskom izvještavanju (engl. Non-Financial Reporting Directive)
OIB	Osobni identifikacijski broj
OpEx	Operativni troškovi

OTP	Jednokratnom zaporkom (engl. One Time Password)
PAI	Glavni negativni utjecaji (engl. Principal Adverse Impact)
SDG	Globalni ciljevi održivog razvoja (engl. Sustainable Development Goals)
SFDR	Uredba (EU) 2019/2088 o objavama povezanim s održivosti u sektoru financijskih usluga (engl. Sustainable Finance Disclosure Regulation)
UN	Ujedinjeni narodi

1. UVOD

Građevinarstvo, kao i razne druge industrije i poslovne djelatnosti, ima značajan utjecaj na okoliš i ljude. Potrošnja prirodnih resursa, građevinski otpad, buka, nesigurni uvjeti rada, manjak educirane radne snage i loša organizacija poslovanja samo su neki od razloga zašto je potrebno poduzeti korake kojima se jamči sigurnost i kvaliteta. Postupno se uvode mjere kojima je cilj zakonski ograničiti loše utjecaje te uvjetovati pronalazak prihvatljivijih rješenja. Težnja je smanjiti ekološki otisak, razvrstavati otpad i reciklirati materijale, osigurati propisane uvjete zaštite na radu, shvatiti i ostvariti potrebe radnika, pružiti vjerodostojne smjernice u radu i osigurati konkurentnost na tržištu.

Svijest o utjecaju na okoliš i ljude postaje jedna od primarnih problematika u gospodarstvu i industriji, a odnosi se na sve djelatnosti kojima se ljudi bave. Europska unija predvodi u implementiranju razmišljanja u kojem nije jedini cilj profit, već i utjecaj i posljedice same djelatnosti. Namjera je Europu pretvoriti u prvo klimatski neutralno gospodarstvo, a kao vremenski okvir zadana je 2050. godina [1].

Okolišno, društveno i korporativno upravljanje (engl. Environmental, Social and Governance, ESG) predstavlja skup kriterija, ali i sam način razmišljanja te alat za procjenu nefinancijskih faktora kojima pojedina organizacija djeluje na okolinu i sve dionike. Podaci dobiveni takvim načinom izvještavanja trebali bi biti transparentni i relevantni, dostupni široj javnosti i provedeni u skladu s direktivama Europske unije (za sve države članice). Tvrtke korporativnim izvještajima podižu konkurentnu vrijednost na tržištu, garantirajući kvalitetu i odgovornost.

ESG se koristi kao okvir za analizu ulaganja i upravljanja, s fokusom na održivost, te pruža sveobuhvatni pregled koji dionicima omogućuje uvid u poslovanje organizacije. Koncept održivosti je složeniji od ESG-a, a u izvještaju Svjetske komisije za okoliš i razvoj predstavljen je kao „razvoj koji zadovoljava potrebe sadašnjosti bez ugrožavanja sposobnosti budućih generacija da zadovolje svoje vlastite potrebe“ [2].

Dok neke tvrtke već izrađuju izvještaje u koje je implementiran ESG, veliki broj nije poduzeo slične korake. To se nastoji promijeniti zakonskim regulativama i uvesti kao obvezu svake organizacije da uz postojeća financijska izvješća podnose i godišnja nefinancijska izvješća koja promatraju okoliš, društvo i upravljanje. Za velike poduzetnike s preko 250 zaposlenih nefinancijsko izvješćivanje postat će obavezno od 2025. godine (za 2024. godinu), a postupno će postati obvezno za sve poduzetnike koji kotiraju na burzi do 2028. godine.

Građevinska industrija jedna je od najznačajnijih gospodarskih grana u pogledu utjecaja na okoliš, društvo i gospodarstvo. Veliki je potrošač resursa, izvor emisija stakleničkih plinova, proizvođač raznovrsnog otpada i zagađivač okoliša. Zbog vrste djelatnosti, česte su ozljede na radu i nesigurni radni uvjeti. Opis posla je opsežan i zahtjevno je osigurati kvalitetno upravljanje. Zbog navedenih razloga, ESG izvještavanje neizostavno je za poslovanje građevinskih tvrtki koje žele osigurati dugoročnu održivost i usklađenost s globalnim standardima.

Komponente ESG- a podijeljene su u tri grupe, kako je prikazano na Slici 1.

Slika 1: Podjela ESG aspekata [3]

Okolišni (engl. Environmental) aspekti uključuju način korištenja voda te prirodnih resursa kao izvora materijala, emisije stakleničkih plinova (primarno CO₂), zagađenje, vrstu i količinu potrebne energije, upravljanje otpadom, utjecaj na bioraznolikost i klimatske promjene.

Društveni (engl. Social) aspekti primarno promatraju radne uvjete. Provjeravaju se ljudska prava, zdravlje i sigurnost zaposlenika, međuljudski odnosi unutar korporacije, raznolikost i uključenost među zaposlenicima, utjecaj na lokalne zajednice, zaštita podataka i privatnosti. Važno je definirati odnos tvrtke prema zaposlenicima, ali i svim drugim dionicima poput korisnika.

Upravljački (engl. Governance) aspekti fokusirani su na način poslovanja uprave. Definira se struktura uloga u upravljanju, etičnost i transparentnost poslovanja, postupanje u kriznim situacijama, procjene u donošenju riskantnih odluka i postavljanje antikorupcijskih mjera.

ESG koncept najjasnije je primijeniti u proizvodnoj industriji zbog lako dostupnih kvantitativnih podataka iz sva tri segmenta izvještaja, no odnosi se na cijeli lanac djelatnosti, što u građevinarstvu znači i projektiranje, nadzor i sve ostale grane ove industrije.

Uz generalno pojašnjenje ESG izvještavanja, predstavljanje zakonskog okvira kojim postaje obvezno te definiranje značaja njegove primjene u građevinarstvu, cilj ovog rada je predstaviti smjernice za izradu takve vrste izvještaja te kroz primjere velike korporacije u proizvodnom sektoru i mikro poduzetnika u projektiranju i nadzoru predstaviti implementaciju ESG izvještaja u održivo poslovanje.

2. ZAKONSKI OKVIR

ESG se prvi puta spominje u dokumentu *Who Cares Wins*, izdanom od Ujedinjenih naroda (UN) 2004. godine, a njime se navodi da uspješnost poslovanja ne može biti mjerena samo financijama, već i drugim čimbenicima održivosti [2].

Programom održivog razvoja do 2030. UN donosi „17 globalnih ciljeva održivog razvoja (engl. Sustainable Development Goals ili SDG)“ [2] koji govore o najkritičnijim problemima današnjice, a koji nisu samo stvar pojedinca već i šire zajednice (slika 2).

Slika 2: 17 globalnih ciljeva održivog razvoja [2]

Članice Europske unije (EU) obvezne su ispuniti navedene ciljeve, iako je plan prilično ambiciozan. Definicije predstavljenih problema govore sljedeće [4]:

1. Iskorijeniti sve oblike siromaštva u cijelom svijetu.
2. Iskorijeniti glad, osigurati dostupnost hrane i poboljšanu prehranu te zalagati se za održivu poljoprivredu.
3. Osigurati zdrav život i promovirati blagostanje za sve generacije.
4. Osigurati uključivo i pravedno kvalitetno obrazovanje te promicati mogućnost učenja svim ljudima kroz cijeli život.
5. Ostvariti rodnu ravnopravnost i osnažiti žene i djevojčice.

6. Jamčiti pristup pitkoj vodi za sve, održivo upravljati vodama te osigurati higijenske uvjete svima.
7. Zajamčiti pristup pouzdanoj, održivoj i suvremenoj energiji po pristupačnim cijenama.
8. Inzistirati na kontinuiranom, uključivom i održivom gospodarskom rastu, zaposlenosti i dostojanstvenom radu.
9. Zalagati se za uključivu i održivu industrijalizaciju i poticati inovativnost.
10. Smanjiti nejednakosti u državama i između njih.
11. Uvjetovati uključivost, sigurnost, prilagodljivost i održivost u gradovima i naseljima.
12. Osigurati održive oblike potrošnje i proizvodnje.
13. Poduzeti hitna djelovanja u borbi protiv klimatskih promjena i njihovih posljedica.
14. Očuvati i održivo koristiti oceane, mora i morske resurse za održiv razvoj.
15. Očuvati, ponovno uspostaviti i promovirati održivo korištenje kopnenih ekosustava, održivo upravljati šumama, suzbiti dezertifikaciju, zaustaviti degradaciju tla te spriječiti uništavanje biološke raznolikosti.
16. Promicati, u svrhe održivog razvoja, miroljubiva i uključiva društva, osigurati pristup pravosuđu za sve i izgraditi učinkovite, odgovorne i uključive institucije na svim razinama.
17. Ojačati načine provedbe te učvrstiti globalno partnerstvo za održivi razvoj.

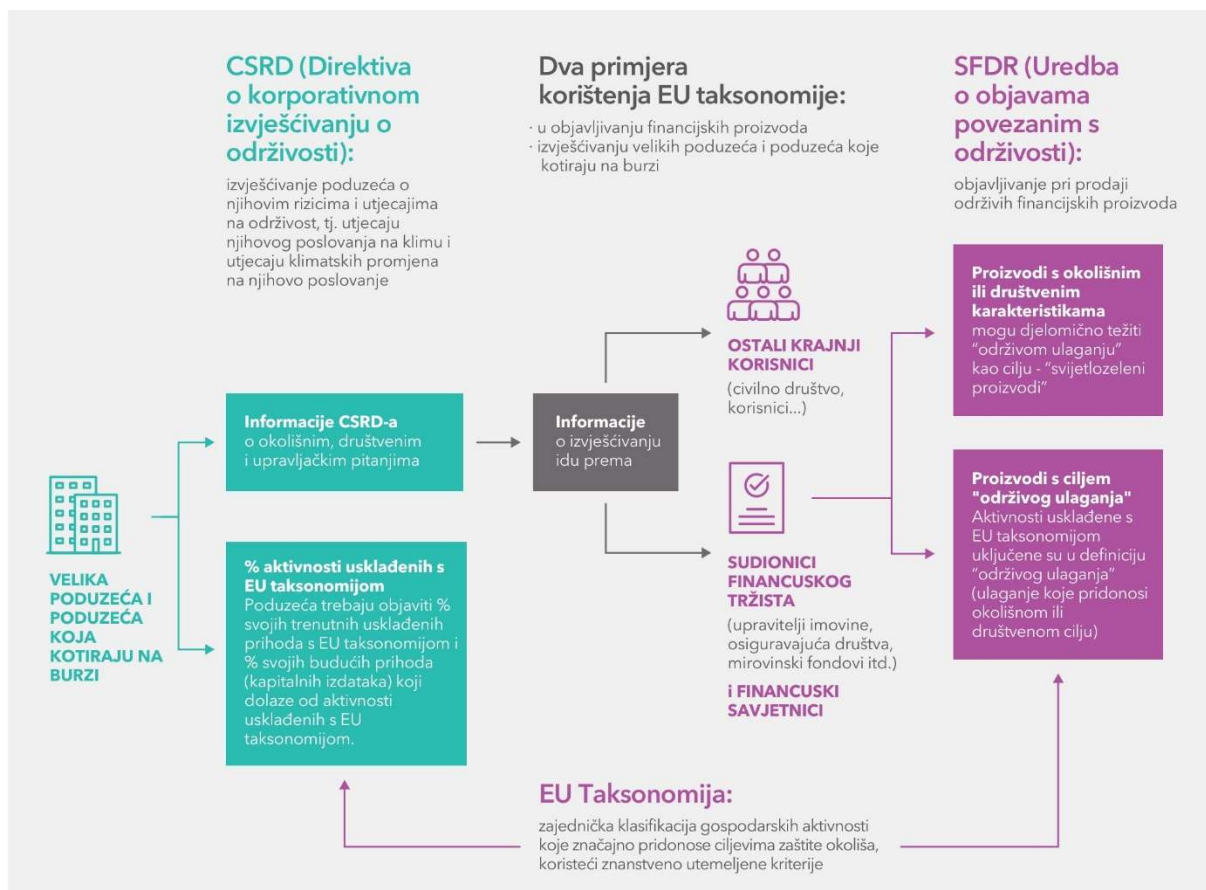
Pariškim sporazumom 2016. godine donesene su važne odluke po pitanju klimatskih promjena, a najvažnijim dijelom smatra se ograničavanje globalnog zatopljenja „na razini znatno manjoj od 2 °C“, uz nastojanje da rast bude manji od 1,5 °C [2]. Potpisivanjem ovog sporazuma, 195 zemalja obvezalo se na borbu protiv klimatskih promjena, a jedan od primarnih ciljeva je smanjenje emisija stakleničkih plinova.

EU Akcijski plan usvojen je 2018., a predlaže sljedeće ciljeve [2]:

- Kapital usmjeriti na održive aktivnosti: osnova za Uredbu o taksonomiji
- Čimbenike održivosti uvrstiti u upravljanje rizicima: osnova za Uredbu (EU) 2019/2088 o objavama povezanim s održivosti u sektoru financijskih usluga (engl. Sustainable Finance Disclosure Regulation, SFDR)
- Inzistirati na transparentnosti i dugoročnim vizijama: osnova za Direktivu (EU) 2022/2464 o korporativnom izvješćivanju o održivosti (engl. Corporate

Sustainability Reporting Directive, CSRD) i Direktivu o dužnoj pažnji za održivo poslovanje (engl. Corporate Sustainability Due Diligence Directive, CSDDD)

Povezanost navedenih ciljeva prikazana je na slici 3.

Slika 3: Povezanost ciljeva EU Akcijskog plana [2]

Na osnovi Pariškog sporazuma, Europska komisija donijela je Europski zeleni plan (engl. European Green Deal), s paketom mjera Spretni za 55 posto, a oni služe kao strategije za ograničenje rasta globalne temperature do 1,5°C i smanjenje emisija plinova za 55% do 2030. godine u odnosu na 1990. godinu [2].

Dosad navedena zakonska regulativa bila je podloga za konkretne direktive, zakone i standarde kreirane za potrebe izrade kvalitetnih i vjerodostojnih nefinancijskih izvještaja. U nastavku je detaljno definirano pet zakonskih regulativa važnih za ESG područje izvještavanja, a to su CSRD (uz Direktivu o nefinancijskom izvještavanju (engl. Non-Financial Reporting Directive, NFRD)), CSDDD, EU Taksonomija, SFDR i Sustav trgovanja emisijama (engl. Emissions Trading System, ETS).

2.1. Direktivu (EU) 2022/2464 o korporativnom izvješćivanju o održivosti – CSRD

Direktiva o nefinancijskom izvještavanju o održivosti (engl. Non-Financial Reporting Directive, NFRD) [5] uvedena je 2018. godine kao pravni akt kojim su države članice Europske unije uvjetovale od određenog broja poduzeća da podnose nefinancijske izvještaje za svoje poslovanje. Obuhvaćala je „poduzeća koji su subjekti od javnog interesa i imaju više od 500 zaposlenika“ [2], uz dodatne uvjete o visinama prihoda. Od organizacija je zahtijevala objavu podataka i izvještaja o društvenim i ekološkim utjecajima svojih aktivnosti [6]. Izvještaji su se podnosili na osnovi raznovrsnih standarada, poput GRI (engl. Green Investment Ratio), ovisno o preferenciji poduzeća. Kako bi se načini provedbe izvještaja standardizirali i bili usporedivi, radilo se na izmjeni direktive čime je kreirana CSRD.

CSRD je donesena 2023. godine, kao izmjena direktive NFRD. Cilj je pospješiti tok informacija o korporativnoj održivosti tako što će izvješća biti dosljedna i pouzdanija [6]. Obveza izvještavanja u skladu s CSRD-om započinje 2025. godine za 2024. godinu, a odnosi se na velika poduzeća s više od 250 zaposlenih [7].

Primarni cilj direktive je uvesti jednoznačne i jasne kriterije za izvještavanje koji će na transparentan i realan način prikazati nefinancijske karakteristike određene organizacije. Takvim pristupom svi dionici imaju dostupne informacije koje su im potrebne, ali i razumljive. Krajnja korist je konkurentnost i rast poslovanja tvrtke na tržištu.

Veliki poduzetnici izloženi su intenzivnom nadzoru i zanimanju javnosti, dioničara i regulatornih tijela, a ESG izvještajem jasno prikazuju svoje metode kojima rješavaju problematiku sva tri čimbenika. Financijske institucije koriste ESG kao alat za upravljanje rizicima i odlukama. Srednji i mali poduzetnici stvaraju povjerenje ulagača i dokazuju svoju uspješnost [8].

Kako bi se osigurala nepobitnost i relevantnost podataka izvještenih za poslovanje organizacije, uvodi se i nadzor koji je nepristran i objektivan te kvalificiran za obavljanje dužnosti. U Hrvatskoj će taj zadatak obavljati revizorska društva [2].

Direktiva će kroz godine postajati obvezna za sve veći broj poduzeća, a prema podacima iz citiranih literatura kreirana je sumarna tablica (tablica 1) obveznika izvještavanja o održivosti. NFRD-om je bilo obuhvaćeno oko 11700 poduzeća, a CSRD-om će ta brojka porasti na približno 50000 poduzeća [2].

Tablica 1: Pregled obveznika izvještavanja o održivosti [1; 2]

VRSTA PODUZETNIKA	DEFINICIJA	PRVA GODINA IZVJEŠTAJA / DIREKTIVA
VELIKI PODUZETNICI OD JAVNOG INTERESA	<p>Oni koji imaju više od 500 zaposlenika (godišnji prosjek) i koji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Imaju prenosive vrijednosne papire uvrštene na regulirano tržište u EU - Kreditna su institucija ili osiguravajuće društvo prema definiciji zakona EU - država članica EU ih odredi kao PIE 	2018. (za 2017.) NFRD
VELIKI PODUZETNICI	<p>Oni koji prelaze granične pokazatelje u najmanje dva od slijedeća tri uvjeta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ukupna aktiva 25 mil. € - Prihod 50 mil. € - Prosječan broj radnika tijekom poslovne godine: 250 	2025. (za 2024.) CSRD
MALI I SREDNJI PODUZETNICI	<p>Mali poduzetnici čiji su vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište bilo koje države članice EU-a koji ne prelaze granice pokazatelja u dva od slijedeća tri uvjeta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ukupna aktiva 5 mil. € - Prihod 10 mil. € - Prosječan broj radnika tijekom poslovne godine: 50 <p>Srednji poduzetnici čiji su vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište bilo koje države članice EU-a koji ne prelaze granice pokazatelje u dva od slijedeća tri uvjeta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ukupna aktiva 25 mil. € - Prihod 50 mil. € - Prosječan broj radnika tijekom poslovne godine: 250 	2027. (za 2026.), uz mogućnost odgode početka izvještavanja do 2029. (za 2028.) CSRD
PODUZETNICI IZ TREĆIH ZEMALJA	<p>Društvo kći ili podružnica iz EU-a čije krajnje matično društvo primjenjuje pravo treće zemlje ako je:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Društvo kći veliki poduzetnik prema kriterijima ili mali i srednji poduzetnik čiji su vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište bilo koje države članice EU-a - Podružnica ostvarila prihod veći od 40 mil. € u prethodnoj poslovnoj godini (samo u slučaju da krajnje matično društvo nema društvo kći u EU) <p>Ova pravila vrijede samo ako krajnje matično društvo iz treće zemlje ostvaruje prihod veći od 150 mil. € u EU u svakoj od posljednje dvije uzastopne godine.</p>	2029. (za 2028.) CSRD

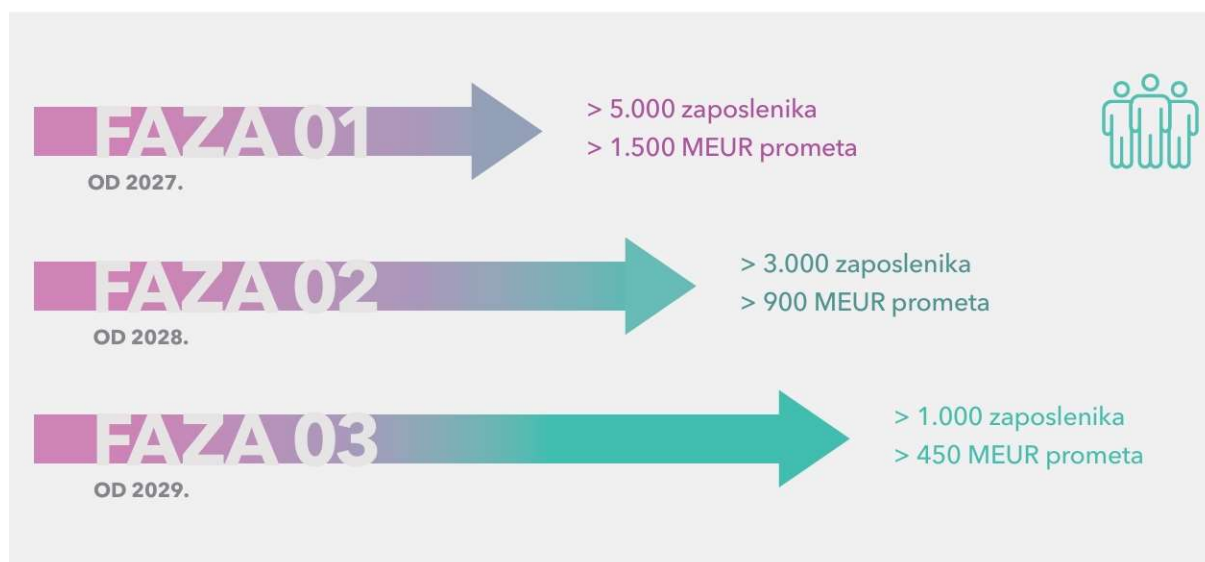
2.2. Direktivu o dužnoj pažnji za održivo poslovanje – CSDDD

Direktiva o dužnoj pažnji za održivo poslovanje – CSDDD stupila je na snagu 2024., a kroz nekoliko godina zahtjevi direktive postat će obvezujući za poduzeća obuhvaćena regulativom [2]. Temeljna ideja je kontrola ponašanja i postupanja korporacije prema ljudima i okolišu, a uvodi se i pojam lanca aktivnosti. Lanac aktivnosti su „djelatnosti povezane s proizvodnjom robe ili pružanjem usluga koje obavlja poduzeće uključujući razvoj proizvoda ili usluge, upotrebu i odlaganje proizvoda te povezane aktivnosti uspostavljenih poslovnih odnosa poduzeća na početku i kraju lanca“ [2].

Dva su glavna zahtjeva CSDDD-a [9]:

- Napraviti dubinsku analizu poslovanja s ciljem otkrivanja štetnih posljedica na ljude i okoliš
- Provesti tranzicijski plan fokusiran na klimatske promjene.

Kao i kod CSDR-a, CSDDD će kroz godine postepeno postati obvezujuća za sve veći broj poduzeća, a oni koji se toga neće pridržavati bit će novčano kažnjeni. Grafikon (slika 4) prikazuje tri faze CSDDD-a te uvjete kojima će biti određeni poduzetnici na koje se odnosi.

Slika 4: Obveznici CSDDD-a kroz godine [2]

EU agencije s vremenom će objaviti smjernice za dužnu pažnju, a poslodavce se savjetuje da i prije poznatih uputa pokušaju pretpostaviti ciljeve koji će se propitivati te da provode analizu poslovanja i istraživanje negativnih utjecaja promatrajući lanac aktivnosti.

2.3. EU Taksonomija

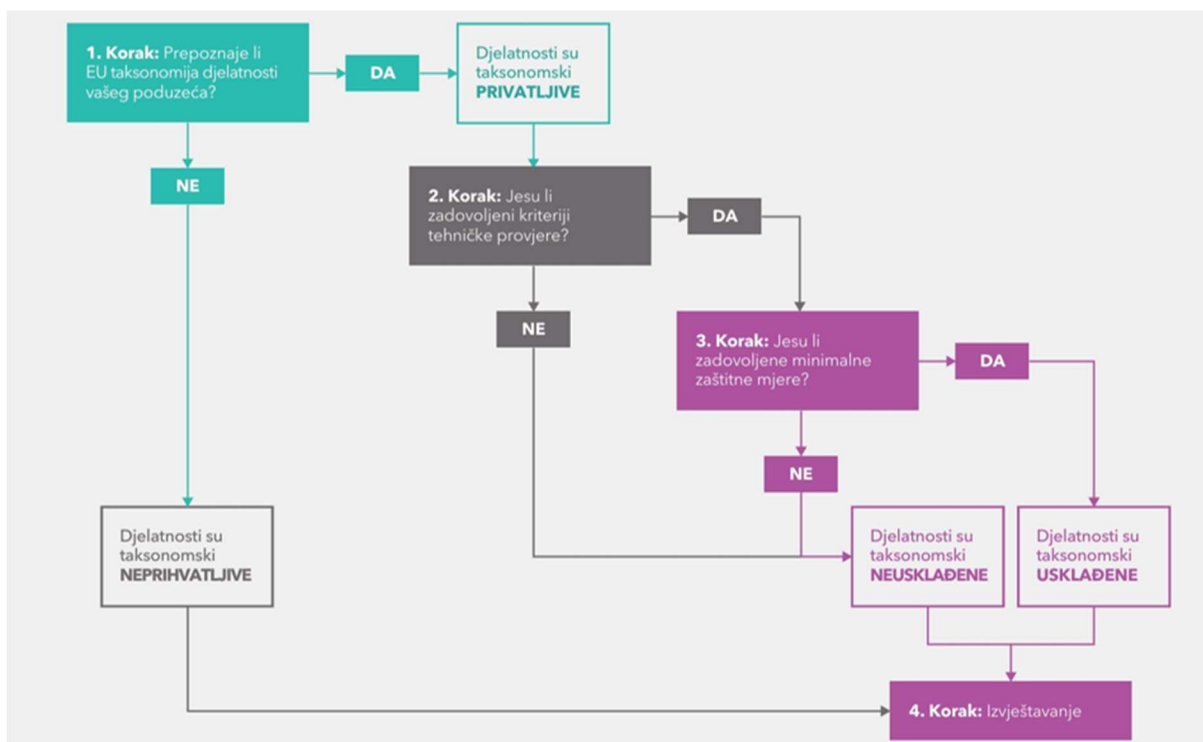
Izvješća poput ESG-a obuhvaćaju veliki broj nekvantitativnih podataka što rezultira nekontroliranim, nespretnim, pa čak i namjernim davanjem netočnih informacija, kojima se nastoji predstaviti poduzeće „u boljem svjetlu“ od realne situacije. Takvo ponašanje smatra se zelenim manipulativnim marketingom (eng. Greenwashing).

Klasifikacijski sustav kojim se suzbija Greenwashing, kao i sva ostala problematika oko neusporedivih i nepraktičnih standarda, uveden je 2020. godine Uredbom (EU) 2020/852 o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja, a kolokvijalni naziv tog dokumenta je EU Taksonomija [10]. To je popis djelatnosti s određenim kriterijima u šest okolišnih ciljeva [2]:

1. Ublažavanje klimatskih promjena
2. Prilagođavanje klimatskim promjenama
3. Održiva uporaba i zaštita voda i morskih resursa
4. Prijelaz na kružno gospodarstvo
5. Sprječavanje i suzbijanje onečišćenja
6. Zaštita i obnova biološke raznolikosti i ekosustava

Djelatnost je usklađena s taksonomijom ako „značajno pridonosi ostvarenju najmanje jednog od šest okolišnih ciljeva“ i „ne šteti bitno preostalim okolišnim ciljevima (DNSH – Do no significant harm)“ [2]. Na slici 5 navedeni su koraci za procjenu prihvatljivosti i usklađenosti djelatnosti s EU Taksonomijom.

Slika 5: Koraci za procjenu prihvatljivosti i usklađenosti djelatnosti s EU Taksonomijom [2]

Smjernice iz EU Taksonomije služe za ispunjavanje obveza poduzećima koja su obvezna prema CSRD-u te pružateljima finansijskih proizvoda. Donosi konkretne definicije za sve dionike čije djelovanje je od gospodarske važnosti, a moraju zadovoljiti kriterije ekološke održivosti [6].

Nefinancijska poduzeća moraju objaviti kvantitativne i kvalitativne podatke. Kvantitativni podrazumijevaju prihode, kapitalne troškove (CapEx) i operativne troškove (OpEx). Kvalitativni podaci opisuju upravljanje i tijek kvantitativnih troškova [2].

Financijska poduzeća obuhvaćaju upravitelje imovinom, kreditne institucije, investicijska društva te društva za osiguranje i reosiguranje, a njihova primarna obveza je objaviti udjele ulaganja u održive djelatnosti [2].

2.4. Uredbu (EU) 2019/2088 o objavama povezanim s održivosti u sektoru finansijskih usluga – SFDR

Uredba o objavama povezanim s održivosti u sektoru finansijskih usluga (EU) 2019/2088, poznata kao SFDR, temeljni je dokument kojim EU inzistira na transparentnosti u vidu izvještavanja koje se odnosi na ESG čimbenike [2; 11].

Kao što je EU Taksonomija postavila konkretne smjernice za izvještavanje s ciljem sprječavanja greenwashinga, tako je i SFDR s istim ciljem odredila jednake „uvjete za mjerenje i otkrivanje čimbenika održivosti u financijskim proizvodima“ [2]. Uredba (EU) 2019/2088 nije primjenjiva direktno na izdavatelje izvješća, već na same informacije koje se izdaju, a odnose se na ESG standarde [4]. Osigurava veću transparentnost na financijskim tržištima s ciljem omogućavanjem usporedivosti [6]. SFDR je podijeljen na tri stupa elemenata prikazana u tablici 2.

Tablica 2: Ključni elementi SFDR-a [2]

1	2	3
Transparentnost	Objava glavnih negativnih utjecaja (engl. Principal Adverse Impact, PAI) – PAI izjava	Objave povezane s održivošću u proizvodima
Na razini poduzeća i na razini proizvoda. Podaci moraju biti objavljeni uz jasan prikaz dosljednosti.	Poslovanje uzrokuje razne štete učinke na okolinu. Poanta je osvijestiti te utjecaje, razraditi plan i način njihovog rješavanja te o tome podnijeti izvještaj.	Dijeli se na tri vrste članka: a) proizvodi koji imaju održivi investicijski cilj b) proizvodi koji promiču okolišne ili društvene karakteristike c) proizvodi bez održivog fokusa

2.5. Sustav trgovanja emisijama – ETS

Direktiva 2003/87/EZ o uspostavi sustava trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova unutar Europske unije donosi sustavan i funkcionalan način upravljanja stakleničkim plinovima, prvenstveno ugljikom, a da je princip isplativ i ekološki i financijski. Takav mehanizam nazvan je Sustavom trgovanja emisijama, odnosno ETS, a obvezan je za sve članice EU te Island, Lihtenštajn i Norvešku [2].

S ciljem smanjenja utjecaja na klimatske promjene, uvode se ograničene količine emisija stakleničkih plinova koje pojedina organizacija smije proizvesti. Plan je prisiliti proizvođače emisija da promjene svoj način poslovanja kako bi postao energetski učinkovitiji i klimatski povoljniji. Obzirom da neka poduzeća imaju potrebu za proizvodnjom većih količina emisija od onih koje su im dozvoljene, dok druge proizvode manje od maksimalno dozvoljene razine, uvodi se koncept kupnje dozvola za emisije, odnosno ETS. Na taj način organizacije koje

imaju manju proizvodnju, a time i manje prihode i manje emisije, mogu zaraditi obzirom na manji okolišni utjecaj. S druge strane, veći proizvođači i dalje imaju mogućnost povećanja svoje proizvodnje, što će na kraju opet dovesti do veće zarade, no moraju platiti svoj ekološki otisak. Ovo načelo ograničenja i trgovanja (engl. Cap-and-trade) glavna je podloga ETS mehanizma [2].

Dozvoljene razine emisija stakleničkih plinova postupno se smanjuju što je provedeno kroz četiri faze. Četvrta faza obuhvaća period između 2021. i 2030. godine, a cilj je smanjiti emisije za 62% u odnosu na razine iz 2005. godine [2].

Pored pet pojašnjenih zakonskih regulativa koje imaju najznačajniji utjecaj na ESG izvještavanje, korisno je navesti još neke:

- Mehanizam prilagodbe ugljika na granici (engl. Carbon Border Adjustment Mechanism – CBAM) [12]
- Direktiva o energetske učinkovitosti (engl. Energy Efficiency Directive – EED) [13]
- Direktiva o energiji iz obnovljivih izvora [14]
- Direktiva o zelenim tvrdnjama (engl. Green Claims Directive) [15]
- Direktiva o jačanju položaja potrošača u zelenoj tranziciji [16]
- Uredba o ekološkom dizajnu [17]
- Direktiva o pravu na popravak [18]
- Direktiva o jednakosti spolova [19]
- Direktiva o jednakim plaćama muškaraca i žena [20]
- Direktiva o poboljšanju rodne ravnoteže među direktorima uvrštenih trgovačkih društava [21]
- Uredba o transparentnosti i integritetu aktivnosti dodjele okolišnih, socijalnih i upravljačkih rejtinga [22]

3. ESG U KORPORATIVNOM IZVJEŠTAVANJU

Prema [4], „održivi razvoj je proces koji u svojem središtu ima cilj zadovoljiti potrebe današnjice bez ugrožavanja sposobnosti budućih generacija da zadovolje svoje potrebe.“ Održivost je širi pojam od ESG koncepta izvještavanja. Teži postizanju ravnoteže između razvoja u ekonomiji, jednakosti u društvu i zaštite okoliša, odnosno obuhvaća teme koje se tiču cijelog društva i budućih generacija [23]. ESG čimbenici govore o trenutnom stanju poslovanja, a održivost promatra stvari s dugoročnog gledišta.

Važno je razlikovati opseg ova dva koncepta [23], a pojašnjenje je dano u tablici 3.

Tablica 3: Usporedba koncepta održivosti i ESG-a

ODRŽIVOST	ESG
Tri osnovna stupa	Tri osnovna čimbenika
Ekološka održivost – očuvanje prirodnih resursa i ekosustava, smanjenje zagađenja i borba protiv klimatskih promjena.	Ekološki – potrošnja resursa, otpad, emisije stakleničkih plinova, buka.
Ekonomska održivost – održiv gospodarski rast, osiguranje dostojanstvenih uvjeta života te kontrolirano korištenje prirodnih resursa.	Upravljački – etičnost, transparentnost, upravljanje rizicima.
Društvena održivost – osiguranje pravednosti, mogućnosti, uključenosti i kvalitete života svima.	Društveni – uvjeti rada, ljudska prava, sigurnost na radu.

Financijske institucije igraju ključnu ulogu u postizanju održivosti, gdje se kao najveći problem javljaju klimatski rizici, a Europska središnja banka (ESB) od njih traži da identificiraju, analiziraju, upravljaju te informiraju o izloženosti okolišnim rizicima [2]. Procjenu okolišnih rizika provode u dva koraka. Prvi je identifikacija i podjela u dvije kategorije, fizički i prijelazni (tranzicijski) rizici. Drugi je procjena utjecaja i osjetljivosti okolišnih rizika.

Težnja konceptu održivosti je stvaranje sigurne i stabilne budućnosti, a ESG čimbenici su parametri koje promatramo, kontroliramo i unaprjeđujemo kako bismo to mogli ostvariti [23].

3.1. ESG čimbenici

Nefinancijske informacije o poslovanju postaju ne samo važne već i presudne za uspješnost i konkurentnost na tržištu. Često su upravo nematerijalni parametri ono što će jedno poslovanje učiniti uspješnijim od drugih. Benefiti poput kraćeg radnog vremena, toplog obroka, recikliranja, pristupačnog stava uprave prema zaposlenicima i slično razlozi su zbog kojih će poslodavac imati prednost pred onima koji takve stvari ne omogućuju.

Prikupljanje tih informacija, njihovo kvantificiranje, vrednovanje, uspoređivanje, analiza i razmatranje učinka segmenti su ESG izvještaja. Spoznaja takvih informacija korisna je investitorima, zaposlenicima, kupcima, korisnicima, regulatornim tijelima, ulagačima i svim ostalim dionicima poslovnog okruženja. Izvještaji bi trebali biti godišnji ili kvartalni, javno dostupni i lako razumljivi.

Uvođenje značajnih promjena u zakonske okvire, gospodarske djelatnosti i poslovanje organizacija donosi razne prednosti i mane, barem do njihovog potpunog usavršavanja i implementacije novih ideja u postojeće sustave.

Prednosti ESG izvještavanja su brojne, raznovrsne te obuhvaćaju širok spektar ljudi, profesija i poslovanja. Provođenjem nefinancijskog izvještaja ostvaruju se uvjeti za uspostavljanje poslovnih odnosa, postiže se transparentnost, korporativni ugled, otvaraju nove poslovne prilike, razvijaju strategije, postižu ciljevi održivog razvoja, otvaraju se mogućnosti ulaganja, poduzeće konkurrira na tržištu i postiže ESG rating [4]. Iz pogleda održivosti, ESG potiče usredotočenost na održive prakse, smanjenje ekološkog otiska i zalaganje za opću društvenu dobrobit [8]. ESG nije kratkotrajni trend, već planirano dugoročno ulaganje u budućnost.

Primarni nedostatak ESG izvještaja su nestandardizirani parametri provođenja izvještaja. Javljaju se poteškoće kod uspoređivanja podataka različitih poduzeća iste gospodarske djelatnosti, mogući greenwashing i manipulacija rezultata [8]. Time umjesto dodatnog povjerenja, može doći do stvaranja nepovjerenja među dionicima. Cilj je stvoriti zajednički standard, odnosno postići konsenzus o aspektima koji će biti obuhvaćeni i na koji način će se vrednovati. Drugi problem koji se pojavljuje je potreba stručnog kadra koji će provesti ESG izvještaj [8]. To kod velikih korporacija možda nije značajan nedostatak jer ne predstavlja toliki problem zadužiti nekoga samo za taj zadatak obzirom na obujam ljudi i poslovanja, no malim poduzetnicima bi to moglo predstavljati popriličnu prepreku. Bez obzira na veličinu poduzeća, izvještaj mora obuhvatiti sve čimbenike iz sve tri kategorije. Takva detaljnost bit će popriličan pothvat za manje poslodavce. Također, kao problem se ističe da „ESG izvještavanje često se usredotočuje na kvantitativne podatke, zanemarujući kvalitativne

aspekte koji su bitni za razumijevanje utjecaja organizacije na okoliš i društvo" [8]. Izvještavanje se mora provoditi sustavno, kontinuirano, objektivno i savjesno. Ne smije se dovoditi u pitanje istinitost, točnost interpretacije i relevantnost podataka.

Kao što je podijeljeno u uvodu, ESG izvještaj raščlanjen je na tri glavna čimbenika, a svaki od njih predstavlja određenu skupinu pitanja i aspekata koji se promatraju.

3.1.1. Okolišni čimbenici – E

Okolišna pitanja bave se aktualnim i predvidljivim učincima poslovanja na okoliš, zdravlje i sigurnost, uporabom obnovljivih izvora energije, emisijama stakleničkih plinova, uporabom vode i onečišćenjem zraka. Težnja je definirati i izvještavati o ekološkim utjecajima te rizičnim situacijama uz pojašnjenje načina upravljanja u okviru tih pitanja [24]. Okolišni aspekti koji se u tom pogledu koriste su energija, voda, biološka raznolikost, emisije, otpadne vode, otpad, zagađenje, kružno gospodarstvo, propisi, prijevoz, procjena dobavljača, mehanizmi rješavanja sporova, tehnologija proizvodnje i prirodni resursi [7]. „E“ čimbenici usmjeravaju se na inicijative organizacija predviđene za smanjenje narušavanja eko-sustava. Takve inicijative su primjerice korištenje obnovljivih izvora energije, hvatanje emisija CO₂, ponovna uporaba korištenih materijala [8].

3.1.2. Društveni čimbenici – S

Društvena pitanja postavljaju se s ciljem poštivanja prava svih radnika, ispunjavanja sigurnih uvjeta rada, jamčenja jednakosti spolova te suradnjom s lokalnim zajednicama. U prvom planu je odnos organizacije s njenim zaposlenicima [24]. U vidu društvene odgovornosti, društveni aspekti su relevantni pokazatelji kojima poduzetnik vrednuje utjecaje poslovanja, proizvoda i usluga na društvo. Aspekti koji se promatraju unutar ovog okvira su radni odnosi, dostojanstven rad i radni uvjeti, lanac vrijednosti, zdravlje i sigurnost radnika, kupaca i usluga, nediskriminacija i lokalna zajednica [7]. Za „S“ čimbenike važan je način upravljanja radnicima, klijentima i zajednicom [8].

3.1.3. Upravljački čimbenici – G

Upravljačka pitanja bave se provedbom temeljnih konvencija Međunarodne organizacije rada i borbom protiv korupcije. Govore o načinu upravljanja i kontrole unutar organizacije, korporativnoj odgovornosti, politici tvrtke i poslovnoj etici. [24] Upravljački aspekti obuhvaćaju ekonomski utjecaj, ulaganja, poziciju na tržištu, nabavu, unutarnju kontrolu, etička načela, sukob interesa i antikorupcijske politike [7]. Za razliku od „S“ čimbenika, „G“ čimbenici odnose se na upravljanje i nadzor poduzeća te stvaraju kvalitetan i snažan

upravljački okvir [8]. Prema [4], „dobro korporativno upravljanje nadilazi postupanja u skladu sa zakonima i propisima te zahtijeva predanost svih dionika.“

3.2. Dvojna materijalnost

Financijska materijalnost predstavlja utjecaj okoline na aktivnost i financije, odnosno na sve što može imati utjecaj na profit, a materijalnost okoline tvrdi da aktivnost financija utječe na društvo i okoliš [25]. Međudjelovanje ta dva pojma je dvojna materijalnost (značajnost), pojam uveden provođenjem nefinancijskih izvještaja, dolazi kao odgovor povezanosti financijskih i nefinancijskih parametara, a definirana je CSRD-om (slika 6). Poduzeća promatraju utjecaj svojih radnji na ljude i okoliš, ali jednako važno prate utjecaj okoline na financije [2].

Slika 6: Dvojna materijalnost definirana CSRD-om [2]

3.3. ESG rating

ESG rating je ocjena koja se dodjeljuje određenoj organizaciji, a u obzir se uzima pristup svim skupinama ESG čimbenicima. Ključno je predvidjeti rizike i prilike, o čemu će ovisiti i poslovanje organizacije, put tranzicije te usavršavanje [2].

Provođenjem kvalitetnog izvještavanja, kreiranja strategija i uvođenja adekvatnih promjena, što sveukupno daje dobar ESG rating, organizacije se otvaraju mladim generacijama koje zanimaju noviteti i održivost. Uz to, ostvaruju prilike za sufinanciranje od Europske unije te zelenih organizacija i projekata.

ESG rating je vjerodostojan pokazatelj sposobnosti organizacije da upravlja rizicima kojima je izložena pod utjecajem klimatskih promjena. Akutni fizički rizici trenutno su problem, poput požara, a kronični fizički rizici su dugoročan izazov stavljen pred organizaciju, poput

smanjenja dostupnosti voda. Fizički rizici svojim rasponom utječu na cijelo gospodarstvo, ne samo na određeno poduzeće i nisu u potpunosti pod ljudskom kontrolom. S druge strane, razmjeri tranzicijskih (prijelaznih) rizika ovise o pristupu i sposobnosti određene organizacije samoj problematici i rješavaju se unutar poduzeća. Obuhvaćaju prilagodbu novim mjerama i regulativama, mijenjajući rad organizacije.

Promatranjem upravljanja poduzeća, moguće je uočiti nedostatke koji se mogu unaprijediti, a jasna ocjena ESG ratinga govori koja su područja najkritičnija. Također daje konkretne parametre koji pokazuju kvalitetu upravljanja, razvijanje pojedinih područja i cjelokupni napredak, što su izrazito važne informacije potencijalnim investitorima i kreditnim institucijama.

Hrvatska gospodarska komora (HGK) razradila je anketni upitnik kao prvi korak do postizanja vjerodostojnog ESG ratinga i standardizacije kriterija [2]. Izabrana pitanja po kategorijama čimbenika dana su u tablici 4.

Tablica 4: Pitanja iz anketnog upitnika Hrvatske gospodarske komore [2]

OPĆA	OKOLIŠNA	DRUŠTVENA	UPRAVLJAČKA
Glavna i ostale industrije klijenata (NACE)?	Staklenički plinovi	Prava radnika	Upravljačka struktura
Izvještavanje pojedinačno ili konsolidirano?	Energija	Raznolikost / jednake mogućnosti	Upravljanje rizicima
Obveznik izrade nefinancijskih izvješća (NFRD, CSRD) ili planira?	Otpad i onečišćenje	Ljudska prava	Poslovna etika
Izvještajna godina (+bazna i ciljana godina).	Korištenje vode	Prava potrošača	Lanac opskrbe
Vanjski ESG rating.	Korištenje zemljišta	Društvena odgovornost	Upravljanje kvalitetom
	Proizvodnja		Usklađenost
	Skrb za životinje		Izvještavanje o održivosti
	Utjecaj na okoliš, katastrofe i osiguranje		Ostalo izvještavanje
	Taksonomija		
	Tranzicijski plan ulaganja (investicija)		
	Specifično za industriju		

Nakon podataka prikupljenih ispunjavanjem upitnika, određenim modelima i metodologijama, određuje se ESG rating za pojedinu organizaciju, što u ovom slučaju pripada hrvatskom ESG ratingu.

3.4. ESG u građevinarstvu

ESG u građevinarstvu predstavlja integraciju ekoloških, društvenih i upravljačkih načela u sve faze građevinskih projekata, uključujući projektiranje, nadzor, upravljanje i izvedbu. Zbog sve većih regulatornih zahtjeva i potražnje za održivim praksama, ESG postaje ključna komponenta konkurentnosti u građevinskoj industriji, posebno u zelenoj gradnji, jer potiče inovativne pristupe koji dugoročno doprinose održivom razvoju. Kvantificiranje zalaganja poduzeća koje teži odgovornom i održivom poslovanju temelj je ESG izvještaja, a zasniva se na čimbenicima koji su ujedno i polazišna točka zelene gradnje.

Ocjenjivanjem životnog ciklusa (engl. Life Cycle Assessment, LCA) dublje se istražuje ekološki utjecaj kroz cijeli životni ciklus građevnog proizvoda ili projekta, od dobave materijala, proizvodnje, transporta, izgradnje, do faze upotrebe i zbrinjavanja [26]. LCA pruža kvantitativne podatke koji se zatim mogu koristiti kao podloga za ESG izvještavanje, posebno u dijelu ekoloških pokazatelja. Integracijom LCA rezultata, građevinske tvrtke mogu bolje razumjeti i komunicirati kako održivi materijali i procesi smanjuju negativan utjecaj na zdravlje i sigurnost radnika i zajednice. LCA postaje alat za poboljšanje kvalitete i preciznosti ESG izvještaja, jer omogućuje tvrtkama da zasnivaju svoje izvještavanje na objektivnim i kvantitativnim podacima, čime povećavaju vjerodostojnost i transparentnost svojih izvještaja. LCA i ESG izvještaji zajedno daju sveobuhvatan pogled na održivost građevinskih projekata.

Građevinarstvo je veliki potrošač prirodnih resursa, uključujući vodu, energiju i sirovine kao što su čelik, drvo i beton [27]. Zgrade i građevinski projekti odgovorni su za značajan postotak globalnih emisija CO₂ u fazi izgradnje i tijekom cijelog životnog vijeka građevine. Ekološki aspekt uključuje smanjenje emisije CO₂, korištenje održivih materijala i optimizaciju energetske učinkovitosti zgrada, često uz podršku LCA koja omogućava cjeloviti uvid u utjecaj građevinskog materijala kroz njegov životni vijek. Izvještavanje o mjerama za smanjenje potrošnje energije, korištenje obnovljivih izvora energije i uvođenje energetske učinkovitih tehnologija segmenti su energetske učinkovitosti kao okolišnog čimbenika. Praćenje i smanjenje emisija stakleničkih plinova provodi se kroz korištenje zelenih materijala, optimizaciju građevinskih procesa i poboljšanje transportne logistike. Implementacijom sustava za recikliranje građevnog otpada, smanjenjem otpada na odlagalištima i korištenjem materijala koji se mogu reciklirati tvrtke pokazuju sposobnost

kvalitetnog upravljanja otpadom [26]. Razvijaju se mjere za smanjenje potrošnje vode, korištenje sustava za reciklažu vode i uvođenje tehnologija za očuvanje vode.

Društveni aspekt ESG-a u građevinarstvu obuhvaća prava radnika, sigurnost na gradilištu te interakciju s lokalnim zajednicama, čime se osigurava pozitivni učinak projekta na društveno okruženje. Građevinarstvo je jedna od industrija s najvišim stopama ozljeda i nesreća [28]. Postavljanje strogih sigurnosnih standarda te osiguranje adekvatne opreme za radnike može spasiti živote i poboljšati radne uvjete. Uključivanje lokalne zajednice postiže se ulaganjem u projekte koji poboljšavaju lokalnu infrastrukturu, zapošljavanjem lokalne radne snage i suradnjom s lokalnim dobavljačima. Važno je promicati raznolikost na radnom mjestu, jednaka prava i prilike za sve zaposlenike te prilagoditi prostor osobama smanjene pokretljivosti. Organizacija bi trebala biti usmjerena na kontinuirano obrazovanje i profesionalni razvoj zaposlenika, obzirom da je to jasna obostrana dobit. Radnik dobiva znanje, a tvrtka kvalitetnu radnu snagu [28].

Građevinska industrija je sklona korupciji, no dobro upravljanje je presudno za izgradnju povjerenja [29]. Upravljački elementi osiguravaju etično poslovanje i transparentnost kroz procese kao što su praćenje rizika i pravovremeno izvještavanje, čime se građevinskim tvrtkama omogućuje stjecanje povjerenja investitora i dionika. Strategije za upravljanje rizicima povezane su s okolišnim i društvenim pitanjima, uključujući procese za identifikaciju i ublažavanje rizika [30]. Redovito izvještavanje o ESG aktivnostima, javno dostupni izvještaji, kontinuirano praćenje podataka i komunikacija s dionicima neizostavni su i predstavljaju temelj održivog poslovanja kao i u svakoj industriji. Postupanje i upravljanje poslovanjem u skladu s ESG standardima treba se ticati svih dionika, posebno onih na najvišim razinama kompanije [4].

Uvođenje ESG standarda može otvoriti vrata novim tržištima, privući investicije i omogućiti tvrtkama da se bolje nose s promjenjivim zakonodavnim okvirom, čime se smanjuju poslovni rizici i povećava dugoročna profitabilnost. ESG u građevinarstvu nije samo trend, već nužnost koja odgovara na potrebe modernog društva i tržišta, omogućuje građevinskim tvrtkama da posluju odgovornije, smanjujući svoj negativan utjecaj na okoliš, poboljšavajući odnose sa zajednicama i osiguravajući održivi rast u sve zahtjevnijem poslovnom okruženju [8].

3.5. Izrada izvještaja s ESG aspektima

ESG čimbenike treba promatrati kao alate za postizanje uspješnijeg poslovanja. Uvođenjem načela održivosti stvaraju se uštede. Stvaranjem novih prilika promatranjem tržišta i

društva omogućuje se rast poslovanja. Povjerenje, kvalitetan nadzor i rukovođenje kreiraju dobar odnos s regulatornim tijelima. Pronalazak adekvatnog radnog kadra zainteresiranog za održivost jamči produktivnost. Zbog ulaganja u zelene okvire poslovanja, postoji mogućnost benefita od financijskih institucija [2].

Prema [31] i [32], izvještaji o održivosti koji ujedno obuhvaćaju parametre ESG izvještavanja, prate određen niz smjernica kod pisanja takvog teksta. U nastavku će biti predstavljen način sastavljanja izvještaja o održivosti na temelju ESG aspekata.

Izvještaj treba započeti uvodom u kojem će biti predstavljena tvrtka kroz informacije poput vrste djelatnosti, veličine, geografskog doseg a i tržišta na kojem djeluje. Potrebno je predstaviti okvir ESG-a, odnosno navesti zašto je važan za organizaciju, kako se uklapa u strateške ciljeve i koja je zakonska regulativa obuhvaćena. Za kraj uvoda preporuča se navesti svrhu izvještaja, odnosno koje ciljeve se njime želi postići te očekivane rezultate kojima se teži.

Nakon uvoda, pogodno je priložiti izjavu uprave u kojoj se naglašava korist i važnost ESG-a za poduzeće i budućnost poslovanja. Izjava postavlja smjer provođenja izvještaja.

Prije same razrade, definira se metodologija koja će se koristiti tijekom ispitivanja i analiziranja. To se odnosi na standarde, smjernice i prijašnje izvještaje, ako postoje. Neki od najčešće korištenih standarda do sad su GRI (Global Reporting Initiative), SASB (Sustainability Accounting Standards Board) i TCFD (Task Force on Climate-related Financial Disclosures). Danas je glavna okosnica za standarde EU Taksonomija. Najvažnije je prikupiti vjerodostojne podatke, navesti kako i od kuda su dobiveni te ih kvalitetno analizirati. Uz djelatnike iz različitih sektora unutar poduzeća, moguće je tražiti usluge vanjskih konzultanata.

Glavni dio izvještaja započinje identifikacijom ključnih tema i rizika kojima je potrebno upravljati te povezivanjem čimbenika s poslovanjem. Određuju se ključna ESG pitanja koja su relevantna za poduzeće, što se posebno odnosi na okolišna pitanja jer različite gospodarske djelatnosti imaju različiti ekološki otisak. Potrebno ih je povezati s poslovnim strategijama, pokazateljima uspješnosti i dugoročnim ciljevima. Definira se okvir dvostruke materijalnosti i njegov utjecaj na poslovanje.

ESG izvještaj dijeli se prema svoje tri vrste čimbenika, a za svako područje navode se specifični pothvati, postignuća i ciljevi. Praktično je koristiti slike, grafikone i tablice za jasan i lako razumljiv prikaz podataka. Pametno je predstaviti projekte i akcije koji su imale pozitivan ESG utjecaj. To je primjerice korištenje energije iz obnovljivih izvora za okvir okolišnih pitanja ili skraćenje radnog vremena kao unaprjeđenje društvenih čimbenika.

Zaključak bi trebao ukratko sumirati izazove s kojima se tvrtka susrela, metode kojima ih je riješila te predviđene načine za adekvatno rješavanje u budućnosti. Cilj je izvještaje provoditi redovito, prema dogovorenom planu stvorenom na temelju zakonskih regulativa i potreba poslovanja, kako bi se kontinuirano pratio napredak.

3.5.1. Podatci potrebni za izvještaj

Prvi korak u prikupljanju podataka je odabir metoda te načina mjerenja i vrednovanja. Definiraju se točni čimbenici iz svake kategorije i pronalazi se pouzdan izvor informacija. Izvori mogu biti interni i vanjski. Interni izvori uključuju operativne podatke (evidencija, potrošnja energije, podaci o korištenju materijala, broj ozljeda na radu...), izvještaje pojedinih odjela (ljudski resursi, nabava, upravljanje projektima, računovodstvo...) te ankete i upitnici provedeni među svim dionicima (opće zadovoljstvo, uvjeti rada, međuljudski odnosi...). Vanjski izvori podataka dolaze od dobavljača, partnera, regulatornih tijela te iz normi i zakonskih okvira (lanac opskrbe, prijavljene emisije CO₂ ...)

Pri prikupljanju mogu pomoći i tehnološki alati. Softver za upravljanje održivošću kreiran je da automatski prikuplja i vrednuje odabrane podatke olakšavajući kontinuirano praćenje. Ulaganje u automatizaciju i digitalizaciju smanjuje rizik od pogrešaka i osigurava pravovremenu ažurnost podataka.

Točnost i konzistentnost podataka primarno se provjerava unutar poduzeća, ali moguće je, čak i preporučljivo, angažirati vanjsku verifikaciju od neovisnih konzultanata. U okviru dugoročnog planiranja i ESG izvještavanja, potrebno je stvoriti rutinu prikupljanja podataka te komunicirati s dionicima i uključiti ih u stvaranje izvještaja.

Jednom kad su podaci prikupljeni, treba ih raščistiti tako što se uklanjaju duple informacije, popunjavaju praznine i standardiziraju jedinice mjere, a zatim ih treba razvrstati u kategorije. Slijede kvantitativna i kvalitativna analiza. Nakon njihove provedbe, traži se poveznica između te dvije vrste podataka. Okvirni pregled analiza dan je u tablici 5.

Tablica 5: Kvantitativna i kvalitativna analiza ESG podataka

KVANTITATIVNA ANALIZA	KVALITATIVNA ANALIZA
Statistička analiza – korištenje osnovnih statističkih metoda poput prosjeka, medijana i standardne devijacije. Pomaže kod identificiranja trendova i obrazaca.	Analiza trendova – promatranje promjena i napretka kroz vrijeme pregledavanjem starih izvještaja. Važan korak za dugoročne ESG ciljeve.
KPI praćenje (ključni pokazatelji uspješnosti) – mjerenje postignuća u odnosu na postavljene ciljeve. Npr. Uspoređivanje trenutnih emisija CO ₂ s ciljevima za smanjenje.	Analiza rizika i prilika – procjenjivanje čimbenika poput regulatornih promjena, ekoloških prijetnji, inovacija u održivosti...
Benchmarking – uspoređivanje rezultata vlastitog poduzeća s industrijskim prosjecima ili standardima. Korisno kod određivanja pozicije tvrtke u odnosu na konkurenciju.	Analiza dionika – povezivanje informacija od dionika s kvantitativnim podacima

Kod analize podataka važno je provjeriti i povezanost između ESG čimbenika i financijskih rezultata, kao što su utjecaj na prihode, troškove i vrijednost dionica. Treba razmotriti scenarije u kojima su te poveznice jasno vidljive. Dobar primjer je smanjenje troškova energije zbog manjih emisija. Komparativna analiza radi se s ciljem usporedbe poduzeća koje provodi ESG izvještavanje i onog koje ga ne provodi, čime se prezentiraju točne vrijednosti učinka ESG izvještaja na organizaciju. Analiza podataka treba biti jednostavno napisana, jasna i objašnjena, prigodna za čitanje svim dionicima te transparentna.

3.5.2. Ciljevi ESG izvještaja

Proučavanjem dostupne literature [2, 7, 24, 31, 32], sastavljen je popis nekih primjera ciljeva ESG izvještaja, po vrstama čimbenika, s njihovim kratkim pojašnjenjima. Svaki cilj preporučeno je zadati u određenom postotku vrijednosti te u definiranom intervalu vremena. Primjerice: smanjenje emisija CO₂ – smanjiti ukupne emisije stakleničkih plinova za 30% do 2030. godine u odnosu na godinu početka izvještavanja. Takvim definiranjem pojam predstavljen na kvalitativni način dobiva kvantitativnu vrijednost. Pregled je napravljen u tablici 6.

Tablica 6: Primjer ciljeva ESG izvještaja

ESG CILJEVI	
Okolišni ciljevi	Smanjenje emisija CO ₂ – smanjiti ukupne emisije stakleničkih plinova.
	Energetska učinkovitost – povećati udio obnovljivih izvora energije u ukupnoj potrošnji.
	Upravljanje otpadom – smanjiti količinu otpada koji se šalje na odlagališta poboljšanjem reciklaže i ponovnom upotrebom materijala.
Društveni ciljevi	Raznolikost i uključenost – povećati udio žena i manjinskih skupina na rukovodećim pozicijama.
	Sigurnost na radu – smanjiti broj nesreća na radu kroz poboljšanje sigurnosnih protokola i obuku zaposlenika.
	Doprinos zajednici – povećati ulaganja u lokalne zajednice kroz donacije i volontiranje zaposlenika.
Upravljački ciljevi	Etika i usklađenost – impementirati obveznu obuku o etici i usklađenosti za sve zaposlenike i upravu.
	Transparentnost – povećati transparentnost poslovanja kroz redovito objavljivanje financijskih i ESG izvještaja te poboljšanje komunikacije s dionicima.
	Održivo upravljanje lancem opskrbe – osigurati da svi ključni dobavljači zadovoljavaju ESG kriterije, uključujući certifikate o okolišnim i društvenim standardima.
Specifični ciljevi za građevinarstvo	Zelena gradnja – povećati udio certificiranih zelenih zgrada u ukupnom portfelju projekata
	Smanjenje utjecaja na okoliš – implementirati ekološke prakse na gradilištima, smanjiti upotrebu vode i emisije prašine
	Održivi materijali – povećati korištenje recikliranih ili održivo dobivenih građevinskih materijala

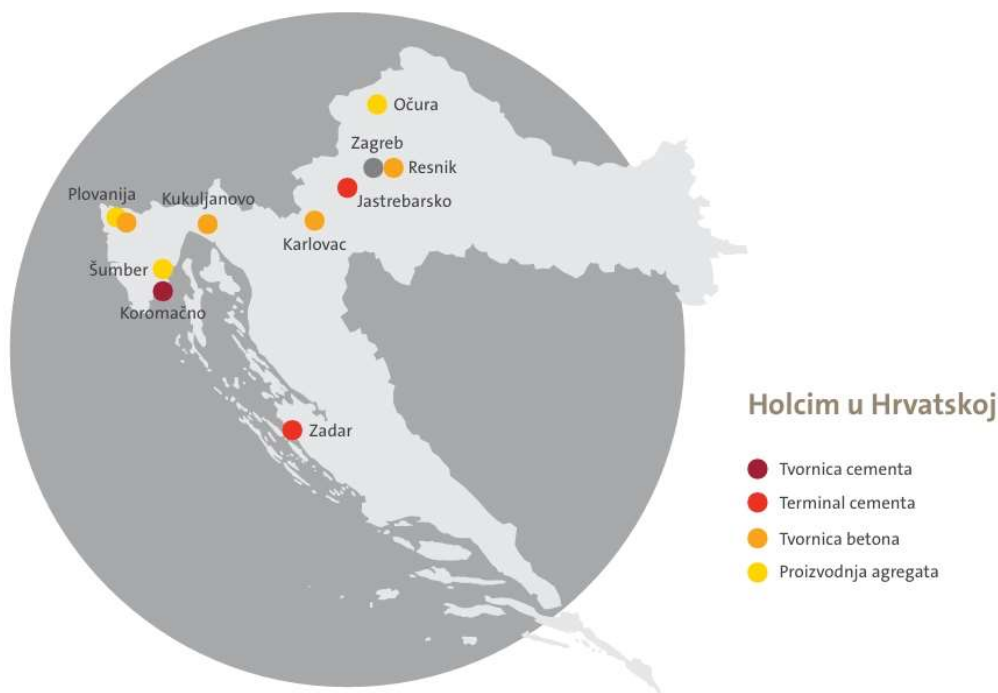
4. PRIMJER IZVJEŠTAJA O ODRŽIVOSTI – TVORNICA HOLCIM

Holcim počinje poslovati 1912. godine u Švicarskoj kao tvornica cementa. Razvija svoje poslovanje, širi se u druge države i na druge kontinente. Godine 2015. spaja se s organizacijom Lafarge, te LafargeHolcim Grupa postaje lider u industriji građevinskog materijala, konkretno cementa, betona i agregata [33]. Od 2021. godine kompanija djeluje pod nazivom Holcim grupa te nastavlja složno razvijati poslovanje na ekološki održiv i ekonomski isplativ način.

Temelj grupacije je održivo poslovanje. Kontinuirani razvoj uz praćenje noviteta, ali i posljedica vlastitog djelovanja, omogućuje im konstantni rast, napredak i bolju poziciju na tržištu. Holcim Hrvatska dio je Holcim grupe, a izvještaje o održivosti izrađuje od 2004. godine. Zadnji, koji je obrađen kao dio ovog rada, izdan je 2016. godine [33]. Međutim, trenutno je u izradi novi nefinancijski izvještaj zasnovan na ESG aspektima koji će biti dovršen početkom 2025. godine, a u skladu s Direktivom (EU) 2022/2464 o korporativnom izvješćivanju o održivosti (CSRD).

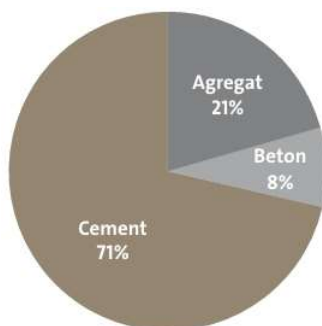
4.1. Uvod u izvještaj

Izveštaj obrađen u ovom radu odnosi se na tvornicu Holcim u Hrvatskoj, a podnesen je za razdoblje od 1. siječnja 2013. godine do 31. prosinca 2015. godine. Osim za navedene tri godine, prikazuju se i uspoređuju podaci iz 2012. godine. Izvještaj je javno dostupan u digitalnom i tiskanom obliku. Izrađen je po GRI 4 standardima (engl. Global Reporting Initiative). Izvještaj nije verificiran od vanjskih verificacijskih tijela, već je doneseno mišljenje komisije Upravnog vijeća Hrvatskog poslovnog savjeta za održivi razvoj (HR PSOR) [31]. U periodu pisanja izvještaja i za tadašnje potrebe poslovanja, to je možda bilo dovoljno, ali prilagođavanje regulativama u budućnosti zahtijevat će provođenje neovisnog nadzora pri izradi i vrednovanju upitnika. Obuhvaćene su tvrtke tadašnje LafargeHolcim Grupe u Hrvatskoj: Holcim (Hrvatska) d.o.o., Holcim mineralni agregati d.o.o. Lepoglava, Holcim mineralni agregati d.o.o. Nedeščina, ecorec d.o.o. Koromačno (od ožujka 2016. Geocycle Hrvatska), te TransPlus d.o.o. [31]. Na slici 7 prikazane su lokacije Holcima u Hrvatskoj u vrijeme podnošenja izvještaja.

Slika 7: Holcim u Hrvatskoj početkom 2016. godine [31]

Proizvodi kojima Holcim osigurava svoju poziciju na tržištu su cement, agregati (šljunak i pijesak) te beton. Najprodavaniji je cement s primarnim tržištem u Hrvatskoj, a zemlja u koju se najviše izvozi je Italija. Za potrebe poslovanja koriste se cestovni, pomorski i željeznički promet, a dijagram udjela prodaje iz 2014. prikazan je na slici 8.

Slika 8: Dijagram udjela prodaje po segmentima 2014. godine [31]

Od izvještaja izdanog 2013. godine, koji je prethodio ovome, došlo je do promjena unutar uprave, pa tako i samog pristupa poslovanju, ljudima i resursima. U svojoj izjavi, novi predsjednik uprave naglasio je kako je njegov put započeo s dva ključna problema, a to su pad građevinskih aktivnosti u zemlji i svijetu te neto gubitak tvrtke [31]. Zajedno s ostalim

čelnim ljudima Holcima u Hrvatskoj, donio je Plan „2015 Plus“ koji se temeljio na 54 inicijative, s konačnim ciljem poslovanja u dobitku uz provođenje raznih mjera za osiguranje ekonomske, ekološke i socijalne održivosti. Neki od većih ostvarenih pothvata su otvaranje Centra za inovacije i projekte (CIP) te stvaranje „Majstorskog cementa zelenog“, a zaposlenici su u anketama izrazili svoje zadovoljstvo kroz povećanje motivacije i uključenosti, međusobno razumijevanje te osjećaj važnosti i korisnosti [31]. Oscilacije broja zaposlenih, prodaje i kapitala prikazani su u tablici 7.

Tablica 7: Veličina organizacije kroz promatrane godine [31]

	2012.	2013.	2014.	2015.
Ukupan broj zaposlenih	317	316	297	294
Ukupan broj djelatnosti po tvrtkama				
Holcim (Hrvatska) d.o.o., Koromačno	34	34	34	45
Holcim mineralni agregati d.o.o., Lepoglava	22	22	22	22
Holcim mineralni agregati d.o.o., Nedeščina	18	18	18	18
ecorec d.o.o., Koromačno	15	15	15	15
TransPlus d.o.o., Koromačno	5	5	5	5
Neto prodaja (kn)	309.202.708	293.636.465	279.852.696	307.392.826
Ukupna kapitalizacija, analizirana prema udjelu kapitala u izvorima sredstava (%)	46,0 %	42,6 %	42,8 %	72,1 %
Ukupni kapital (kapital, rezerve, zadržana dobit) (kn)	364.158.549	299.959.692	284.433.112	497.664.617
Temeljni kapital (kn)	243.852.400	243.852.400	243.852.400	432.679.900
Obaveze prema dobavljačima (kn)	51.618.768	34.153.376	28.275.146	33.206.503
Obaveze po kreditima (kn)	375.755.512	370.599.223	351.407.026	159.318.867
Prodane količine cementa i klinkera (t)	501.000	442.000	419.000	448.000
Prodane količine agregata (t)	1.084.000	1.292.000	1.212.000	1.812.000
Prodane količine betona (m ³)	126.000	113.000	44.000	68.000

Osim uključenosti cijele uprave u izvještaj o održivosti, komunikacija je ostvarena sa zaposlenicima, njihovim predstavnicima, lokalnim zajednicama, korisnicima, vanjskim suradnicima, predstavnicima vlasti i medijima. Zaposlenici svoja razmišljanja, ideje i pitanja iznose putem anketnog upitnika, usmenom komunikacijom s nadređenima te na Forumima zaposlenika [31]. Na sličan način komunicira se s kupcima, kroz jednogodišnji upitnik i svakodnevnim dijalogom, a lokalne zajednice imaju pristup Danima otvorenih vrata te

Građanskom satu, dok svoje pismene komentare mogu ostaviti u knjigama žalbe [31]. Najčešći problemi istaknuti od dionika su raznošenje prašine i sitnih čestica te buka. Mediji svoje zanimanje za poslovanje izražavaju kroz pitanja o novčanim bonusima za radnike, poslovnim očekivanjima i planovima, provođenju ekološki održivih mjera i edukaciji.

4.2. Društvo

Prioritet društvenih pitanja u Holcimu su zdravlje i sigurnost. Poduzeće može osigurati mjere, sredstva i mehanizme zaštite, ali ključ je u individualnom pristupu i ozbiljnosti svakog zaposlenika. Ulaganje u edukaciju i podizanje svjesnosti o važnosti provedbe zadanih mjera ostvaruje se kroz radionice, nadzor, sustavno rješavanje incidenata te učenje na greškama. U tablici 8 dane su vrijednosti reaktivnih indikatora koji su rezultat pristupa zdravlju i sigurnosti, zabilježenih unutar promatranog razdoblja, dok su u tablici 9 prikazani brojevi ozljeda na radu ovisno o vrsti ozljede.

Tablica 8: Reaktivni indikatori zdravlja i sigurnosti [31]

	2012.	2013.	2014.	2015.
Broj ozljeda s izgubljenim vremenom – naši zaposlenici	1	3	2	2
Broj ozljeda s izgubljenim vremenom – vanjski izvođači radova na našim lokacijama	0	2	1	0
Stopa izostanka LTIFR*	3,5	5,2	3,8	3,9
*LTIFR (engl. Lost Time Injury Frequency Rate): mjera izgubljenog vremena zbog ozljede na radu. Izračun: broj ozljeda na radu s izgubljenim vremenom x 1.000.000 / sati rada plaćeni i odrađeni. Cilj ovog statističkog pokazatelja je da bude <1.				
Broj izgubljenih radnih dana zbog ozljeda na radu	388	317	454	285
Stopa izgubljenih dana LTISR	683	557	862	558
LTISR (engl. Lost Time Injury Severity Rate): mjera izgubljenog vremena uzimajući u obzir ozbiljnost ozljede na radu, odnosno broj izgubljenih dana. Izračun: izgubljeni radni dani x 1.000.000 / sati rada plaćeni i odrađeni. Cilj ovog statističkog pokazatelja je da bude <60.				
Broj slučajeva profesionalnih bolesti	0	0	0	0
Broj smrtnih slučajeva povezanih s nesrećama na radu	0	0	0	0
Broj dana bez ozljede na radu na dan 31.12.2015.				
Koromačno: 166	Šumber: 624	Karlovac: 1.726		
Očura: 207	Plovanija: 1.040	Kukuljanovo: 3.726		

Tablica 9: Vrsta ozljeda na radu [31]

	Pad	Udarac	Uganuće	Porezotina
Holcimovi zaposlenici	4	3	1	0
Kooperanti	0	2	0	1

Rezultati mjerenja pokazuju da su svake godine premašene dopuštene vrijednosti u odnosu na zadane ciljeve. Iako su navedene vrste ozljeda, nema podataka o njihovoj ozbiljnosti. Pojedine ozljede mogu biti razlog privremenog ili trajnog smanjenja radne sposobnosti te uzrok invaliditeta u određenom postotku. Postavlja se pitanje tko je odgovoran za ozljedu: radnik, nadređeni ili sustav organizacije proizvodnje. Potrebno je ustanoviti jesu li bile poštovane i kontrolirane mjere zaštite na radu. Ako je provedena inspekcija, o njoj je potrebno izvijestiti. Nadalje, kako se sankcioniraju takvi slučajevi? Postoje li novčane kazne, opomene ili otkaz zbog nemara? Moguće je zaključiti da je veći problem ozbiljnost ozljede koja utječe na broj izgubljenih dana rada, nego sam broj ozljeda. Pozitivan podatak koji vrijedi istaknuti je broj dana bez ozljede na radu u tvornici u Kukuljanovu, u kojoj od otvaranja tvornice u 2005. pa do kraja izvještajne godine 2015. nije bilo ozljeda [31].

Osim zdravlja i sigurnosti, značajna pozornost pridaje se strukturi zaposlenih ovisno o dobi, spolu, vrsti ugovora i iznosu plaće. Holcim teži jednakosti i ravnopravnosti među radnicima, od osnovnih pa do rukovodećih funkcija u organizaciji [31]. U promatranim godinama broj članova Menadžment tima smanjio se sa sedam na šest članova. Pri tome je broj žena ostao isti, ali se udio povećao, odnosno izjednačen je broj muških i ženskih članova tima.

U ukupnom broju zaposlenih vidljiv je postepen pad kroz godine, što je bila jedna od mjera uprave. Naime, određen broj ljudi otpušten je kao tehnološki višak, uz plaćanje otpremnine, a dio zaposlenika otišao je u mirovinu. Također, dio zaposlenika samostalno je dao otkaz, a pozicije koje je potom trebalo popuniti, riješene su zapošljavanjem novih radnika i unaprjeđenjem pojedinih zaposlenika. Poslovi onih čije pozicije nisu preuzete nakon njihovog odlaska raspodijeljeni su na preostale zaposlenike [31]. Nije navedeno kako je raspodjela napravljena niti koliko je to povećalo poslovno opterećenje na pojedine radnike.

Sustavna edukacija i osposobljavanje trebali bi biti polazišna točka napretka i jedini ispravan način postizanja promaknuća. Takve odluke trebale bi biti popraćene rastom plaće ili jamčenjem drugačijih bonusa za zaposlenike. U izvješću se navodi da Holcim godišnje razrađuje plan obuke zaposlenika kojim osigurava propisanu edukaciju osoblja. Odluke o potrebi obrazovanja pojedinog radnika donose se na osnovi njegovog osobnog razvoja unutar tvrtke te potrebi poslovanja za određenim znanjima u specifičnom području [31]. Međutim, nisu navedeni parametri koji pokazuju te potrebe. Nije evidentirana niti struktura

zaposlenih prema kvalifikaciji. Za bilo koje poduzeće, a posebno velika poduzeća s proizvodnjom i razgranatom strukturom zaposlenih, važan je podatak o zaposlenima na ključnim funkcijama. U proizvodnom procesu, pozicije nadređenih zahtijevaju određeno znanje i iskustvo. Zaposlenike koji su otišli s određenih rukovodećih pozicija nije lako zamijeniti. Takve odluke mogu znatno utjecati na kvalitetu, produktivnost i sveopće poslovanje poduzeća. Interesantan bi bio podatak o načinu na koji tvrtka osposobljava radnike za više pozicije i omogućuje im napredak, što sve takve edukacije uključuju, koliko traju, postoji li način vrednovanja prolaska edukacije i slično.

Općenito, obuke mogu biti interne i vanjske. Kod internih se znanje prenosi s kolega koji su stručnjaci u određenom području i imaju sposobnosti prenijeti svoje znanje, odnosno proširuje se znanje iz istog područja unutar poduzeća, dok vanjske podrazumijevaju seminare, radionice i slične aktivnosti na kojima zaposlenici stječu nova znanja koja će se tek implementirati u sustav organizacije. Najveći dio od ukupnog broja edukacija provodi se na prvoj razini menadžmenta, a definirano je i vrijeme utrošeno na edukacije ostalih razina [31]. Svaka proizvodnja započinje od izvršne razine zaposlenih, stoga bi potencijalno bilo promišljenije usmjeriti veći broj sati edukacija na njih, a samim time stvarati kvalitetnije proizvode. U budućim izvještajima razine poduzeća mogle bi biti raščlanjene na odjele i prikazivati koji udio zaposlenika u svakom odjelu pristupa edukaciji na godišnjoj razini.

Najveći broj zaposlenih čine ljudi u dobi između 30 i 50 godina starosti, posebno u upravnim tijelima organizacije. Naveden je broj osoba s invaliditetom u poduzeću, ali okvir koji nije razmotren unutar izvješća je njihova uključenost u sustav, pristupačnost unutar društva i slični aspekti. U tablici 10 prikazani su mjerni pokazatelji u vidu strukture zaposlenika.

Tablica 10: Struktura zaposlenih [31]

	2012.	2013.	2014.	2015.
Ukupan broj zaposlenih (na dan 31.12.)	317	316	297	294
Ukupan broj dodatno zaposlenih preko agencija za privremeno zapošljavanje (na dan 31.12.)	14	10	4	2
Ukupan broj zaposlenih prema vrsti ugovora i spolu:				
Kolektivni ugovor (žene)	22	22	21	15
Kolektivni ugovor (muškarci)	188	185	174	193
Individualni ugovor (žene)	45	48	44	35
Individualni ugovor (muškarci)	62	61	58	51
Ukupan broj novih zaposlenika	14	12	27	16
Stopa novih zaposlenika	4%	4%	9%	5%
Novozaposleni muškarci	86%	67%	74%	75%
Novozaposlene žene	14%	33%	26%	25%
Stopa novih zaposlenika do 30 godina starosti	57%	42%	56%	25%
Stopa novih zaposlenika od 30 do 50 godina starosti	43%	58%	44%	75%
Ukupan broj svih zaposlenika	317	316	297	294
Broj otišlih zaposlenika	28	18	38	21
Stopa fluktuacije	9%	6%	13%	7%
Stopa otišlih muškaraca	3%	4%	9%	5%
Stopa otišlih žena	6%	2%	4%	2%
Stopa otišlih u dobi do 30 godina starosti	1%	-	1%	1%
Stopa otišlih u dobi od 30 do 50 godina starosti	3%	2%	7%	2%
Stopa otišlih u dobi preko 50 godina starosti	5%	4%	5%	4%
Postotak pojedinaca u okviru upravnih tijela organizacije za svaku od sljedećih kategorija različitosti				
Muškarci	57%	57%	50%	50%
Žene	43%	43%	50%	50%
Dobna skupina ispod 30 godina	-	-	-	-
Dobna skupina od 30 do 50 godina	83%	83%	83%	83%
Dobna skupina iznad 50 godina	17%	17%	17%	17%
Postotak zaposlenika po kategorijama različitosti				
Muškarci	79%	78%	78%	83%
Žene	21%	22%	22%	17%
Dobna skupina ispod 30 godina	8%	7%	10%	8%
Dobna skupina od 30 do 50 godina	47%	50%	49%	52%
Dobna skupina iznad 50 godina	45%	43%	41%	40%
Ostali pokazatelji različitosti (Invalidi: 5 osoba)	1,6%	1,6%	1,7%	1,7%

Prema [31], za uspješnu reorganizaciju poslovanja te ostvarenje napretka ključnu ulogu odigralo je formiranje sljedećih odjela:

- Centar za inovacije i projekte
- Tim za naplatu
- Tim za prodaju neoperativne imovine
- Strateški marketing.

Preuzimanje odgovornosti i uvođenje discipline postignuto je motiviranjem radnika kroz izmjene ugovora. Naime, kolektivni ugovor po novom modelu podijeljen je na 96 % fiksnog i 4 % varijabilnog dijela koji ovisi o zalaganju pojedinca [31]. Uvođenje ovakvih mjera djeluje disciplinski zadovoljavajuće, ali bilo bi poželjno znati što o tome misle zaposlenici, odnosno jesu li imali pravo glasa pri kreiranju novog ugovora ili su bili stavljeni pred gotov čin s potpisivanjem. Dodatna mjera je uvećanje regresa na maksimalnu vrijednost prema Pravilniku o porezu na dohodak, tada 2500 kn neto neoporezivo. Povećane su i božićnice, većinom na 100 % prosječne mjesečne bruto plaće uz dodatak od 600 kn za dijete do 15 godina [31]. Jedna od metoda motivacije bila je „zlatna karta“, pismena zahvala zaposleniku koji je, preuzimajući dio posla i odgovornosti na sebe, pomogao kolegi/-ci [31]. Iako je psihološki primanje službene zahvale poticajna gesta, treba razmotriti i drugu stranu. Vođenjem statistike o broju izdanih karata od iste osobe prema svojim kolegama, mogao bi eventualno biti uočen znak manipuliranja pogodnostima i iskorištavanjem drugih zaposlenika. Praćenjem svih informacija, sustav usluge i pohvale bio bi u kontroliranom režimu na opće zadovoljstvo svih djelatnika.

Dva segmenta izvještaja jasno sugeriraju da poduzeće cijeni mišljenje svakog radnika te da je njihov rad zamijećen:

- u periodu poslovanja u gubitku podizali su se kratkoročni krediti kako bi radnicima plaća bila isplaćena na vrijeme
- svoje stavove, opažanja i (ne)zadovoljstva s općim poslovnim konceptom zaposlenici izražavaju kroz ankete.

Prema Holcimovom izvješću formirana je tablica aspekata koji se ističu u rezultatima anketa (tablica 11). Navedena su područja u kojima je najpotrebnije napraviti poboljšanja, područja u kojima je izraženo najveće zadovoljstvo te područja s najvećim napretkom od 2011.

Tablica 11: Rezultati anketa iz izdvojenih područja [31]

Najveća potreba za poboljšanjem	Ravnoteža poslovnog i privatnog
	Mogućnost razvoja karijere
	Priznanje
Najveće zadovoljstvo	Sigurnost na radnom mjestu
	Osobno zadovoljstvo pružanjem usluga za korisnike
	Holcim je društveno i ekološki odgovorna tvrtka
	Zadovoljstvo osobnim i suradničkim radom na ostvarenju ciljeva
	Osjećaj uspješnosti vlastitog rada
Najveća promjena u odnosu na 2011. godinu	Iskrena i otvorena komunikacija s nadređenima
	Osjećaj uspješnosti vlastitog rada
	Učinkovitost vodstva nadređenih

U izjavi predsjednika uprave navedeno je nekoliko problema koje su izrazili mještani u knjizi žalbe [31]. Raznošenje prašine i drugih sitnih čestica postupno je riješeno polijevanjem materijala i čišćenjem, no postavlja se pitanje postoje li podaci o onečišćenju zraka i okoliša od prašine te kako se takvi podaci uopće mogu mjeriti i pratiti. Trebala bi postojati definirana granica za koju je utvrđeno da pređene vrijednosti narušavaju kvalitetu života u naseljima u blizini ili na bilo koji način štete okolišu. Potencijalna su štetna djelovanja na održavanje zgrada, uređaja i opreme na njoj izložene zraku, onečišćenje fasada, krovova, odvoda, šetnica, prometnica, zagađenje poljoprivredne površine i šuma te drugo.

Rješenje za buku nije navedeno. Za početak, potrebno je odrediti koja je dozvoljena razina buke u skladu s normama. Definira se način mjerenja i bilježe se stvarni podaci. Razmatra se na koga buka najviše utječe i kako to poboljšati, primjerice mogu li se implementirati rješenja poput bukobrana ili je potrebno izmijeniti mehanizaciju. Važni podaci su radno vrijeme i periodi stvaranja najveće buke. Pod pretpostavkom da je problem i dalje prisutan, zasigurno je negodovanje mještana jednako, ako ne i veće obzirom na period čekanja. Konkretno i ponavljajuće primjedbe ne bi trebalo shvaćati olako već ih postaviti kao prioritet.

Zbog potreba prijevoza sirovina i proizvoda, Holcim posluje s velikim brojem dobavljača, a primarno se radi o lokalnim hrvatskim dobavljačima. Godine 2015. sklopljen je ugovor sa 169 dobavljača iz Hrvatske, od ukupno 174 dobavljača te godine [31]. Odabir dobavljača odvija se prema standardima kompletne grupacije, uzimajući u obzir obuku, zdravlje i sigurnost. Uz navedene kategorije, izvještaj bi trebao pružati informaciju uzimaju li se u obzir način transporta i vrsta energenta koji se koristi za transport. Uvedene su pismene i usmene

opomene s ciljem bolje kontrole ponašanja i kršenja pravila koje grupacija zahtjeva, a na koja dobavljači pristaju potpisivanjem ugovora. Važno načelo takvih uvjeta ugovora je sprječavanje mita i korupcije [31]. U vidu stvaranja kvalitetne komunikacije, jednostavnijeg rješavanja polemičnih situacija te provedbe potrebne obuke, Holcim je formirao Info centar za zdravlje i sigurnost.

Osim lokalnih dobavljača, Holcim posvećuje znatnu pažnju lokalnim zajednicama. Dani otvorenih vrata tvornice u Koromačnu održavaju se od 1995. godine, s jednostavnim ciljem da mještani imaju uvid u način rada i organizacije. Projekt Građanski sat odvija se u Koromačnu i Šumberu, a zapisnici su dostupni na internetskim stranicama [31]. U budućnosti bi trebalo uzeti u obzir provođenje sličnih aktivnosti na drugim lokacijama na kojima bi prisustvovala tamošnje zajednice. Tim sastancima ostvaruje se komunikacija presudna za poslovanje poduzeća s izrazitim utjecajem na okolinu. Također, Holcim je jedan od osnivača inicijative „Daj ruku“ koja pokreće akcije čišćenja u Labinu i okolici [31]. Tijekom izvještajnog razdoblja pokrenut je i program „Ostavi trag“ kojim se omogućuje praksa, rad s mentorom i stipendija za studente koji pokažu zainteresiranost za suradnju s Holcimom, a svoj trud su iskazali kroz postignuća na fakultetu [31]. Izvještaj bi mogao opširnije pojasniti što takav projekt znači za studenta, ali i za poslodavca, poput znači li to otvorenu poziciju nakon završetka studija, koje su obveze studenta i koju korist Holcim ima od projekta? Prema dostupnim podacima, do kraja izvještajnog razdoblja mali je broj studenata pristupio programu. Ako postoje ambicije o razvijanju tog ili tome sličnih programa, korisno bi bilo o tome podijeliti informacije.

4.3. Ekonomija

Ekonomski loše stanje koje je zatekla nova uprava početkom 2013. godine rezultat je primarno smanjenja potražnje cementa na tržištu, ali i neadekvatnog vođenja poslovanja. Situacija je zahtijevala drastične mjere, a one su osmišljene kroz već spomenuti Plan „2015 Plus“. Plan sadrži ukupno 54 inicijative podijeljene u četiri područja, a to su [31]:

1. smanjenje troškova
2. disciplina i odgovornost
3. inovacije
4. povećanje prihoda

Najviše inicijativa pripada području smanjenja troškova, a neke od potrebnih mjera bile su zatvaranje, prodaja i iznajmljivanje tvornica u Zaboku, Plovaniji, Lučkom i Bistri. Upravljanje troškovima vidljivo je u padu vrijednosti operativnih troškova i donacija prema zajednici, no

situaciju su dodatno otežali veći troškovi plaćanja Vladi RH. Oscilacija troškova i zadržana ekonomska vrijednost, odnosno dobit, prikazane su u tablici 12. Rezultati su pokazali da je smanjenje mogućih troškova znatno utjecalo na ukupnu dobit tvrtke.

Tablica 12: Troškovi i ekonomska vrijednost [31]

	2012.	2013.	2014.	2015.
(1) Izravno stvorena ekonomska vrijednost:				
Prihodi	309.540.327	295.214.052	283.597.160	309.917.120
(2) Distribuirana ekonomska vrijednost:				
Operativni troškovi	244.551.116	223.814.876	172.716.094	179.011.418
Plaće i povlastice zaposlenika	55.215.751	54.221.278	54.779.883	55.179.200
Plaćanje davateljima kapitala	0	0	0	0
Plaćanje vladi (za pojedinu državu)	32.203.172	48.079.690	52.385.314	59.584.458
Ulaganja u zajednicu (donacije)	371.050	150.378	57.133	56.121
(1-2) Zadržana ekonomska vrijednost	-22.853.856	-31.086.337	3.598.284	16.085.923

Donacije su zamijenjene volontiranjem i provođenjem projekata koji su slobodni na korištenje članovima lokalne zajednice. Projekti obuhvaćaju sljedeće [31]:

- Projekt razvoja biciklističko-pješačke infrastrukture na području Općine Raša i Grada Labina
- Projekt izgradnje parkirališta u Koromačnu – spoj potrebe lokalne zajednice za parkiralištem i Holcimove želje za galerijom na otvorenom
- Besplatna WiFi zona za sve mještane i posjetitelje Koromačna.

Odjel kontrolinga zadužen je za istraživanje, usmjeravanje zaposlenika i regulaciju aktivnosti koje trebaju dovesti do uspjeha. Smanjenje potražnje na tržištu nadomješteno je stvaranjem inovacija koje pružaju dodatnu vrijednost za korisnike što je postao glavni zadatak CIP-a. Uvedeno je 5 novih proizvoda i rješenja, a to su: uvaljani beton, propusni beton, Adria cement, Majstor cement – zeleni i Agrocal u drvenoj kutiji s porukom [31].

Izvještaj ne govori o općem stanju pogona i mogućim potrebama ulaganja. To se može odnositi na adaptaciju, uvođenje nove mehanizacije ili određenih dijelova kojima bi se zamijenili ili nadogradili postojeći sustavi, modernizaciju te povećanje proizvodnih kapaciteta i same proizvodnje. Održivo poslovanje nije samo kratkoročno uvođenje noviteta, već dugoročni pogled na razvijanje strategija i infrastrukture.

4.4. Okoliš

Holcim u Hrvatskoj posluje u skladu s načelima cijele LafargeHolcim Grupe, a to su „Načelo zaštite okoliša“ i „Načelo uporabe zamjenskih goriva i sirovina“ [31]. Kroz promatrane godine upravljali su jednom tvornicom cementa, trima tvornicama agregata i pet tvornica betona do 2014. kada od navedenih tvornica betona pod Holcimovim upravljanjem ostaju raditi samo dvije.

Prilagođavajući se konceptu kružnog gospodarstva i održivog upravljanja, tvrtka pronalazi nove načine proizvodnje i mijenja potrebe potrošnje energije. Dio otpada koristi se kao zamjena za gorivo u proizvodnji cementa, a sama potrošnja energije u proizvodnji pojedinih vrsta cementa smanjuje se prilagođavanjem procesa tako što se mljevenje odvija u jednom stupnju [31]. Dio otpada koji ne izgori, koristi se u proizvodnji klinkera. Uz pomoć bespovratnih sredstava, zgrada u Koromačnu prešla je na obnovljiv izvor energije. Dotadašnji kotlovski sustav zamijenjen je dizalicom topline s principom zrak-voda. U budućnosti bi trebalo razmotriti prelazak na obnovljive izvore za cijelo poduzeće, bilo uvođenjem dodatnih dizalica topline ili nekih drugih sustava, poput solarnih panela.

Najveći udio potrošnje energenata uvelike pripada tvornicama cementa, posebno proizvodnji klinkera [31]. Od podataka iz izvještaja izdvojeni su rezultati ukupne godišnje potrošnje goriva i električne energije u promatranom razdoblju ovisno o namjeni tvornica (tablica 13).

Tablica 13: Ukupna godišnja potrošnja [31]

	2012.	2013.	2014.	2015.
Potrošnja goriva (ukupno GJ/god)				
Cement	1.485.116	1.156.746	1.100.492	1.177.003
Agregati	28.429	30.041	29.723	34.869
Beton	528	416	132	153
Potrošnja električne energije (ukupno milijuna kWh/god)				
Cement	47,4	37,2	35,6	39,9
Agregati	4,7	4,5	4,2	4,9
Beton	0,5	0,4	0,1	0,1

Upravljanje vodom prati se kroz podatke o potrošnji i recikliranju vode. Najviše vode troši se u tvornicama cementa, a najmanje kod agregata, dok je recikliranje ostvareno jedino u

proizvodnji betona. Prate se emisije CO₂, NO_x, SO₂, prašine, žive, hlapivih organskih spojeva te dioksina i furana. Jedan od ključnih ciljeva ESG-a u pogledu okoliša je smanjenje emisija CO₂. Na primjeru tvornice u Koromačnu prikazane su vrijednosti potrošnje vode i novca potrebnog za financiranje potrošnje, te su uspoređeni s podacima za 2012. godinu (tablica 14), a izmjereni su i rezultati emisija CO₂ (tablica 15). Ključno je zamijetiti pozitivan trend postupnog smanjenja potrošnje vode i emisija CO₂.

Tablica 14: Potrošnja vode u tvornici cementa u Koromačnu [31]

Godina	Utrošeno vode [m ³]	Odnos na 2012. [%]	Utrošeno [kn]	Ušteda u odnosu na 2012. [m ³]	Ušteda u odnosu na 2012. [kn]
2012.	29.805	-	472.000	-	-
2013.	10.674	-64	169.000	19.131	303.000
2014.	8.061	-73	128.000	21.744	344.000
2015.	13.022	-56	206.000	16.783	266.000
Ukupno	61.562		975.000	57.658	913.000

Tablica 15: Emisije CO₂ izmjerene u tvornici u Koromačnu [31]

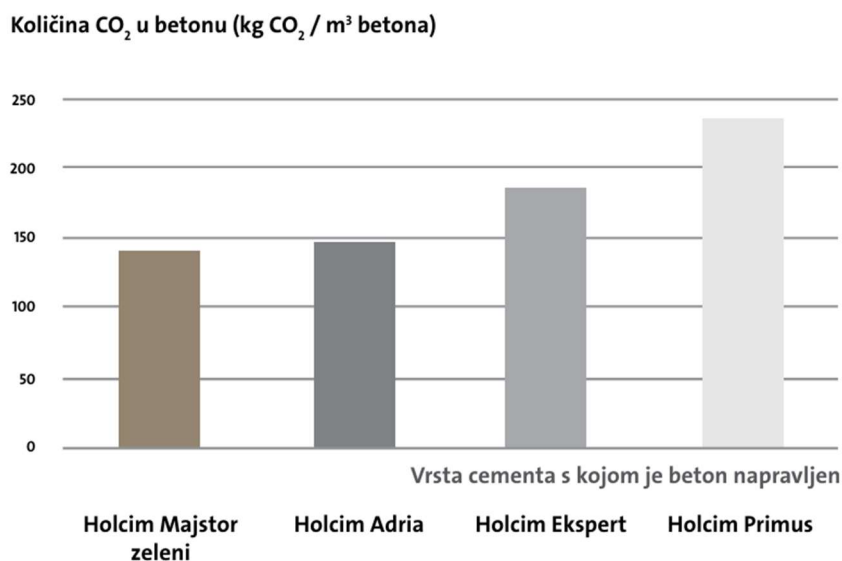
Emisija CO ₂	2012.	2013.	2014.	2015.
Apsolutne emisije CO ₂ bruto (t/god)	346.617	267.220	262.562	276.065
CO ₂ emisije iz goriva (t/god)	141.629	106.583	101.159	104.938
CO ₂ emisije iz sirovina (t/god)	204.988	160.637	161.403	171.128
Apsolutne emisije CO ₂ neto (t/god)	338.784	253.626	250.509	265.245
Specifične emisije CO ₂ bruto (kg/t cementnog materijala)	645	618	632	616
Specifične emisije CO ₂ neto (kg/t cementnog materijala)	631	587	603	592

Poduzeće bi moglo uočiti prostor za napredak u proširenju praćenja emitiranja emisija na cijeli opskrbeni lanac te navođenju vrijednosti za sve proizvodne pogone obuhvaćene izvještajem. Cilj nefinancijskih izvještaja je pokazati realno stanje situacije, a ne djelomično prikazivanje podataka kako bi cjelokupni dojam ostao bolji. Hipotetski, ako jedna tvornica cementa godišnje proizvede oko 270000 t emisija CO₂, tvornica agregata oko 75000 t, a tvornica betona oko 150000 t, onda to za šest ranije spomenutih Holcimovih tvornica znači grubih 795000 t emisija CO₂ godišnje na razini cijele proizvodnje. Ta vrijednost djeluje puno radikalnije od vrijednosti navedene za jednu tvornicu kao što stoji u promatranom izvješću.

Nadalje, u izvješću su određene granične vrijednosti emisija u dijagramima, no treba razmotriti čime su one definirane, koje su posljedice ako se te vrijednosti premaše i istražuje

li se zašto dolazi do visokih mjerenja. Praćenje emisija stakleničkih plinova jedna je od vodećih svjetskih metoda, a i obveza poduzeća temeljem čega se dalje kreiraju konkretni planovi i strategije za unaprjeđenje poslovanja.

Najznačajnijom inovacijom ovog izvještajnog razdoblja smatra se „Majstor cement – zeleni“. U njegovoj proizvodnji nastaje 25 % manje emisija CO₂ u odnosu na proizvodnju drugih cementa iste namjene [31]. Na slici 9 prikazan je dijagram utjecaja različitih vrsta cementa na emisije CO₂.

Slika 9: Utjecaj odabira cementa na emisije CO₂ [31]

Poduzeće smatra da je glavna prepreka podići svijest na tržištu o značaju ovakvog proizvoda za okoliš, odnosno usmjeriti nabavu na najkvalitetniji, a ne najjeftiniji proizvod. Osim emisija koje su pozitivan pokazatelj, u ovakvoj usporedbi trebalo bi navesti i komponente sastava cementa, cijenu, karakteristike i druge pokazatelje na temelju kojih se mogu usporediti. Mjera kvalitete je puno više od samog mjerenja emisija. Holcim je 2015. dao službenu izjavu u kojoj daje suglasnost i podršku Hrvatskom savjetu za zelenu gradnju u borbi protiv globalnog zatopljenja i u okviru te borbe postavlja četiri uvjeta [31]:

1. Postavljanje okruženja koje se zalaže za daljnje smanjenje emisija
2. Nacionalni doprinosi trebaju osigurati pravednu situaciju i prilike za sve
3. Za ugljik je potrebno odrediti cijenu
4. Treba uvesti sustavan način izvještavanja i popratnih radnji.

Uz navedene uvjete, postavljena su i dva cilja na razini grupacije. Prvi se odnosi na emisije CO₂ po toni cementa koje je plan smanjiti za 40 % do 2030. u odnosu na 1990., a drugi je spriječiti emisiju 10 milijuna tona CO₂ godišnje kroz životni ciklus proizvoda [31].

4.5. Upravljanje

Uvjet zaposlenja u bilo kojoj podružnici LafargeHolcim Grupe jest potpisivanje i poštivanje Kodeksa poslovnog ponašanja koji uvjetuje rad s integritetom, odnosno funkcioniranje „u skladu sa zakonom, pošteno i transparentno“ [31]. Kodeks je javno dostupan, a odnosi se na integritet na radnom mjestu, u poslovnoj praksi i u zajednici. Praktično bi bilo navesti informacije o posljedicama kršenja Kodeksa ovisno o razini prekršaja te postoji li nadzor koji kontrolira poštivanje pravila. Zaposlenicima je omogućeno nekoliko načina sigurne prijave bilo kakvog kršenja pravila, a njihova zaštita jamčena je Direktivom o izvještavanju sukladnosti LafargeHolcim Grupe. Provode se obuke po tim pitanjima, posebno onog kadra zaposlenika čije se pozicije smatraju izrazito izložene mogućnostima kršenja Kodeksa.

Postoji nekoliko direktiva uvrštenih u poslovanje grupe kojima se provodi sprječavanje mita i korupcije, a neke su [31]:

- Direktiva za dubinsku analizu i procjenu trećih strana
- Direktiva protiv podmičivanja i korupcije
- Direktiva za pošteno tržišno natjecanje

Važan aspekt odgovornosti odnosi se na propisno označavanje proizvoda i usluga, u skladu s normama i zakonima. Pozitivan primjer je priznanje tvornici u Lučkom da je tvornička kontrola proizvodnje u skladu s normom HRN EN 206-1, što je bilo prvo takvo priznanje u Hrvatskoj. Međutim, ta tvornica je zatvorena od 2014. godine. Moglo bi se analizirati zašto je ipak odlučeno zatvoriti proizvodnju, je li taj podatak uopće bio uzet u obzir kod donošenja odluke i znači li to da je takva proizvodnja bila ekonomski neisplativa.

Upravljačka tijela Holcima u Hrvatskoj su Skupština društva, Nadzorni odbor i Uprava društva [31]. Uprava ima predsjednika, koji odgovara regionalnom direktoru, i članove imenovane od Nadzornog odbora, a najviše tijelo upravljanja je Menadžment tim s ulogom definiranja svrhe, vrijednosti i strategija [31]. Menadžment tim čine predsjednik uprave i direktori pojedinih sektora upravljanja. Kao dobrovoljni pristupnik Registra transparentnosti, LafargeHolcim Grupa javno iznosi svoje stavove i interese, a u Hrvatskoj jamče da nisu lokalno doprinosili političkim svrhama u vidu donacija [31]. Holcim je član brojnih udruženja i potpisnik inicijativa koje se zalažu za održivost, a samim time jedno od

konkurentnih vodećih poduzeća unutar industrije. Održivost nije odgovornost samo dijela zaposlenih ili onih na vrhovnim pozicijama, već svakog pojedinog zaposlenika.

4.6. Završno mišljenje i budućnost

Izveštaj je u travnju 2016. pregledala Komisija Upravnog vijeća HR PSOR-a i donijela svoje mišljenje.

Smatraju da je Holcim napravio dobar potez odlukom o izvještavanju prema GRI standardima, koristeći G4 sržnu opciju smjernica, time osiguravajući obuhvaćanje svih relevantnih informacija obzirom na sektor poslovanja [31]. Pojedine smjernice su izrazito jednostavne i generičke, poput smjernice G4-1 koja se odnosi na uvrštavanje izjave predsjednika Uprave u izvješće, dok postoje i specifične smjernice koje se primjerice odnose na samu proizvodnju poput G4-EN27 koja traži informaciju o mogućnosti proizvoda i usluga da ublaže utjecaj na okoliš. Kroz izvještaj se uz svaki podnaslov može pronaći oznaka smjernice za koju se daje informacija, a na samom početku je naveden popis smjernica sa stranicama izvještaja na kojima su dane informacije [31].

Nadalje, pohvala je usmjerena na formiranje sadržaja i stavljanje fokusa na glavnu problematiku poslovanja u promatranom periodu, a to je ekonomska neodrživost [31]. Prilagodba upravljanja nove uprave potrebama poduzeća i tržišta rezultirala je raznim napredcima koji su vidljivi u motivacijskom okruženju i pozitivnoj novčanoj bilanci.

Holcim u Hrvatskoj posluje iznimno odgovorno po pitanju okolišnih aspekata, pri čemu je navedeno da je najveća prepreka zakonodavstvo Republike Hrvatske koje kasni za europskim regulativama i time ograničava poziciju svojih proizvođača [31]. Veliki napredak postigao bi se kada bi postojao način klasifikacije proizvoda u vidu održivih parametara čime bi se isticali na tržištu.

Odnos prema zaposlenicima izuzetno je pristupačan, ostvarene su razne mogućnosti komunikacije između svih razina unutar poslovanja, a sigurnost i zdravlje zajamčeni su svakom radniku.

Prijedlog Komisije za poboljšanje izvještaja je povećanje broja materijalnih pokazatelja kojima će podići konkurentnost na tržištu.

Nakon uspješno provedenog Plana „2015 Plus“, Holcim u Hrvatskoj priključuje se Planu 2030. postavljenom za cijelu LefargeHolcim Grupu. Plan je podijeljen na četiri kategorije, a to su Klima, Kružno gospodarstvo, Voda i priroda te Ljudi i zajednice.

5. ESG IZVJEŠTAJ KREIRAN PREMA HROK-OVOM UPITNIKU NA PRIMJERU MIKRO PODUZEĆA

Stupanjem na snagu NFRD-a, potom i CSRD-a, započela je provedba nefinancijskog izvještavanja koje je preraslo u izvještavanja o održivosti, odnosno izvještavanje prema ESG čimbenicima. Pokušavajući se prilagoditi novim regulativama, poduzeća su provodila izvještaje prema vlastitom nahođenju [6]. Rezultati izvještaja provedenih na samostalno odabran način nisu relevantni zbog raznih faktora. Izvještaji su pisani iz subjektivnog kuta gledišta, dolazi do ponavljanja istih te izostavljanja bitnih informacija, podaci mogu biti nedosljedni te usporedba s izvještajima drugih poduzeća nije praktična [6]. Pojavila se potreba stvaranja jedinstvenih standarda koje različite tvrtke mogu koristiti kao smjernice u svojim izvještajima, poput GRI standarda. Europska unija nastoji postaviti univerzalne standarde koje će svim industrijama i njihovim tvrtkama pružiti jednake pokazatelje provedbe načela održivosti, što je rezultiralo kreiranjem EU Taksonomije koja odgovara potrebama u vidu okolišnih pitanja [2]. Potrebno je nastaviti s razvojem smjernica i objediniti klasifikacijske sustave.

Hrvatski registar obveza po kreditima – HROK je tvrtka koju su formirale banke u Republici Hrvatskoj s ciljem objedinjenog i lakšeg uvida u kreditne obveze građana [20]. Funkcionira na način da pojedincima može pomoći u kreiranju kvalitetnih financijskih odluka i ispunjavanja obveza, a bankama pruža informaciju o kreditnoj sposobnosti i odgovornosti pojedinca. U korak s nadolazećim potrebama izvještavanja, koje će biti iznimno važno za financijske ustanove, HROK je zajedničkim radom s bankama u Hrvatskoj kreirao upitnik „za prikupljanje i pružanje podataka o okolišnom, društvenom i korporativnom upravljanju“ [34]. Pravne osobe imaju mogućnost izraditi vlastiti izvještaj na jednostavan, digitaliziran, vjerodostojan i kvalitetno strukturiran način. Na slici 10 ilustriran je princip funkcioniranja upitnika koji započinje registracijom pravne osobe, slijedi popunjavanje upitnika te na kraju objava kompletnog izvještaja koji postaje dostupan preuzimateljima [35].

Slika 10: Princip funkcioniranja upitnika [35]

U nastavku rada bit će prikazana analiza izvještaja iz priloga A sastavljenog prema pitanjima iz upitnika na primjeru mikro poduzeća. Radi se o tvrtki Ikonart konstrukcije d.o.o., poduzeće koje pruža usluge projektiranja i nadzora u građevinskom sektoru. Provedbu samog izvještaja omogućio je direktor poduzeća, pod svojim imenom kao administratorom, za potrebe pisanja ovog rada.

5.1. Prvi korak – Registracija

Popunjavanje upitnika započinje registracijom na HROK-ovoj internetskoj stranici, na platformi ESG. Potrebno je unijeti e-mail adresu, odabranu lozinku i broj telefona. Zatim na telefon dolazi poruka s jednokratnom zaporkom (engl. One Time Password, OTP) koju je potrebno unijeti u idućem koraku registracije. Nakon toga dolazi e-mail s poveznicom koju je potrebno otvoriti i na njoj dovršiti registraciju. Odabire se opcija „Zatraži pristup“ gdje se otvara novi dio registracije. Prvo se unosi osobni identifikacijski broj (OIB) društva, zatim ime, prezime i OIB administratora (u ovom slučaju: direktor), a naposljetku je potrebno potvrditi registraciju elektroničkim potpisom.

Registracija zahtjeva određen broj podataka i verifikacija što komplicira sam postupak, ali jamči sigurnost i vjerodostojnost jer upitniku može pristupiti samo osoba koja je za to ovlaštena u ime tvrtke. Administrator ne mora biti zakonski zastupnik društva, ali treba dobiti ovlaštenje od osobe koja to jest [34]. Zahtjev za ovlaštenje ishodi se tijekom registracije.

Nakon uspješne registracije, za svako buduće korištenje ESG platforme, potrebno se prijaviti na internetskoj stranici. Prijava prvo zahtjeva unošenje e-maila i lozinke, potom stiže novi OTP, a nakon toga otvara se profil društva (slika 11).

Slika 11: Profil društva na HROK ESG platformi [34]

5.2. Drugi korak – Popunjavanje ESG upitnika

ESG upitnik podijeljen je na pet kategorija. Dvije se odnose na osnovne podatke tvrtke (Izveštaj, Osnovno), a tri predstavljaju ESG čimbenike (Okoliš, Društvo, Upravljanje). Upitnik je moguće popunjavati na hrvatskom ili engleskom jeziku, a sustav prati jesu li popunjeni svi podaci. U nastavku su analizirani odgovori iz upitnika uz samostalne dopune administratora za navedeno mikro poduzeće, uzimajući u obzir sva pitanja što uključuje ona koja se ne odnose na građevinarstvo s ciljem prikazivanja opsežnosti samog upitnika.

5.2.1. Izveštaj

Kategorija Izveštaj (engl. Report) sastoji se od tri pitanja. Potrebno je navesti OIB i naziv društva te izvještajnu godinu. Za potrebe ovoga rada odabrana je 2023. godina, što je ujedno i zadnja ponuđena godina za koju se može podnijeti izvještaj. Tek od 1. siječnja 2025. godine moći će se izraditi izvještaj za 2024. godinu.

5.2.2. Osnovno

Kategorija Osnovno (engl. Basic) sadrži detaljnija pitanja o samoj djelatnosti društva te pravnim obvezama u vidu ESG izvještavanja. Ikonart konstrukcije izvještaj radi pojedinačno, ne na razini grupe. NKD oznaka društva je 71.12 Inženjerstvo i s njim povezano tehničko savjetovanje, a glavna industrija je građevinarstvo. Tvrtka nije obvezna provoditi ESG izvještaj ni prema NFRD-u ni prema CSRD-u obzirom da se radi o mikro poduzeću koje nije

obuhvaćeno navedenim direktivama. Društvo nije uvršteno niti ima uvrštene vrijednosne papire na burzu na reguliranom tržištu EU.

5.2.3. Okoliš

Kategorija Okoliš (engl. Environment) podijeljena je na grupe i podgrupe. One se odnose na specifične okolišne utjecaje poput emisija stakleničkih plinova, otpada, korištenja voda, proizvodnje i slično.

Društvo nije aktivno u sektoru fosilnih goriva i ne mjeri emisije stakleničkih plinova. Obzirom da bi cijela Europa trebala postati klimatski neutralna do 2050. godine [1], u izvještaju je ta godina navedena kao podatak za godinu postizanja nulte stope emisija, iako društvo još nije formuliralo jasnu strategiju kako smanjiti stakleničke plinove. Također, ne investira se u transakcije kompenzacije kojima bi se smanjio štetni učinak ispuštanja emisija.

Društvo ne mjeri točne količine potrošnje vode i energije te stvaranja otpada, ali obzirom na veličinu društva, broj zaposlenih i način rada koji je primarno uredski posao, bez proizvodnje i sličnih procesa, za potrebe izvještaja izračunate su približne količine.

Godišnja potrošnja energije iznosi oko 9 MWh, odnosno oko 32,4 GJ. U izvještaju stoji da je 0 % od ukupne energije iz obnovljivih izvora zbog nedostatka točnih podataka obzirom da se koristi energija iz javne mreže. Prostori unutar kojih društvo posluje uzeti su u najam, nisu u osobnom vlasništvu, stoga odluke poput vrste energije koja se koristi ne ovise isključivo o odluci samog društva. Tvrtka nema nikakve prihode od ugljena, nafte, prirodnog plina i njihovih proizvoda. Ne posjeduje vozila s nultim izravnim emisijama poput automobila na struju. Posjeduje sedam automobila na benzinsko gorivo i jedno vozilo na dizel gorivo. Pariškim sporazumom uvedeni su konkretni ciljevi u borbi protiv globalnog zatopljenja [2], ali unutar poduzeća nisu kreirani planovi kojima bi se takvi ciljevi postigli niti je u planu postaviti ih kroz naredne tri godine. Isto vrijedi za ciljeve za smanjenje potrošnje energije i uvođenje energije iz obnovljivih izvora, obzirom da društvo ne ulaže u infrastrukturu i tehnologiju takvih izvora energije. U skladu s navedenim izjavama, nije definirana ni ciljana godina za ostvarenje tih ciljeva, ali u upitniku je naznačena 2050. iz istog razloga kao i godina kada će se postići nulta stopa emisija stakleničkih plinova.

Izračunata ukupna godišnja količina otpada je 4 tone. Tvrtka ne proizvodi opasni otpad i nema program smanjenja otpada. Nisu poznate informacije o udjelima obnovljivih i recikliranih sirovina u proizvodima. Udio prikupljenog ili prerađenog otpada korištenog za proizvodnju energije je 0 %. Iako nisu dostupni točni podaci o količinama, tvrtka reciklira i ponovo koristi dio otpada. Reciklira se papir i plastika, a ponovo se koristi uredska oprema koja može biti više puta iskorištena, poput registratora. U obrascu ne postoji mogućnost

navođenja nekog specifičnog otpada od djelatnosti. U ovom slučaju to su toneri za printere kao potrošni materijal koje tvrtka koristi za svoje uredske poslove. Na godišnjoj razini potroši se oko 40 komada tonera. Oni se vraćaju tvrtki koja ih isporučuje i koriste se za ponovno punjenje boje. Također, poduzeće stvara elektronički otpad poput računala, printera, mobilnih telefona i slično. Takav otpad zbrinjava se preko specijaliziranih ovlaštenih poduzeća.

Ukupna količina vode koju poduzeće troši iznosi oko 60 m³, a cijela ukupna količina se plaća. Ne postoji izvor koji je u privatnom vlasništvu. Ne koristi se voda iz područja s nedovoljno vode niti postoje emisije u vodu. Društvo nema proizvodnju ili slične procese, stoga nestašica vode ne bi znatno utjecala na poslovanje. Ne postoji plan za smanjenje potrošnje vode.

Ukupna površina zemljišta koje društvo koristi je oko 100 m². Tvrtka nema direktan utjecaj na zemljište zbog čega su odgovori na pitanja u ovoj grupi bili negativni. To se odnosi na dobavljanje sirovina iz područja kontroverznih aktivnosti krčenja šuma, utjecaj na područja prirode pod posebnom zaštitom (primjerice Natura 2000) te nabavu određenih proizvoda iz ekološki i etički upitnih industrija (primjerice palmino ulje i govedina). Društvo nema poslovanje smješteno u područjima osjetljivim za biološku raznolikost, a sukladno svim navedenim izjavama, trenutno ne postoji potreba za stvaranjem politika smanjenja iskorištavanja prirodnih resursa i utjecaja na okoliš.

Ikonart konstrukcije nije poduzeće s proizvodnjom, stoga ne može mjeriti godišnji rad u količini proizvoda, ali kao alternativni odgovor može se ponuditi broj projekata. U 2023. godini odrađen je 21 projekt u području projektiranja i nadzora. Udio prihoda od glavne industrije iznosi otprilike 95 %. Ostatak dolazi od iznajmljivanja vozila. Obzirom da ne postoji proizvodni proces, ne postoje niti emisije iz njega. Emisije koje se mogu računati i koristiti u budućim izvještajima su emisije zbog korištenja vozila i neobnovljivih izvora energije. Prosječna udaljenost svakog zaposlenika prijeđena službenim automobilom u izvještajnom razdoblju je 22000 km.

Ne postoji skrb za životinje što uključuje upotrebu anestetika, medikamenata i primjenu tehnika smirenja, transport životinja te biokemijske pokuse.

U izvještajnoj godini nije bilo šteta od ekoloških katastrofa. Društvo nema sklopljeno osiguranje od sličnih nepogoda te lokacije poslovanja društva nisu osigurane od šteta s fizičkim klimatskim promjenama. Nema smjernica, standarda ni propisanog upravljanja rizikom u slučaju prirodne katastrofe, a nije procijenjen niti mogući opseg tih utjecaja na poduzeće. Ne postoji plan za pokretanje poslovanja u zemljama s manje zahtjevnim propisima o zaštiti okoliša. Za poslovanje nije potrebna okolišna dozvola, a uloge i

odgovornosti o kontroli rizičnih okolišnih situacija nisu definirane. Društvo nije kažnjavano zbog neusklađenosti s ekološkim propisima. Uzimajući u obzir intenzitet klimatskih promjena i sve strože regulative i zakone, može se pretpostaviti da će Ikonart konstrukcije u budućnosti ipak poduzeti određene mjere u navedenim aspektima.

Poduzeće nije analiziralo poslovanje prema sustavu klasifikacije održivih djelatnosti EU-a, odnosno prema Uredbi o taksonomiji i nema tranzicijski CapEx plan.

Društvo nema ESG ocjenu od rating agencija niti je do sada pristupalo bilo kakvom obliku ESG vrednovanja poslovanja. Ovaj izvještaj je prva varijanta bilo kakvog nefinancijskog izvještavanja u poduzeću.

5.2.4. Društvo

Kategorija Društvo (engl. Social) podijeljena je u pet grupa: prava radnika, raznolikost/jednake mogućnosti, ljudska prava, prava potrošača, društvena odgovornost.

Poduzeću je iznimno važna sigurnost radnika i nije bilo kažnjeno zbog nepoštivanja propisa. Svaki zaposlenik prolazi obuku i provjeru znanja o zaštiti na radu te posjeduje obveznu radnu opremu koja podrazumijeva radne cipele, kacigu i reflektirajući prsluk, uz moguću dodatnu opremu.

Tijekom izvještajne godine nitko od radnika nije napustio tvrtku. Društvo nema radnike s ugovorom na određeno vrijeme niti one koji su članovi sindikalnih organizacija. Svi radnici zaposleni su u skladu s kolektivnim ugovorom i sudjeluju u programima osposobljavanja i razvoja koje im osigurava poduzeće. To se odnosi na seminare potrebne za poslovno razvijanje u određenom području djelatnosti, ali i seminare za obuku pristupnika stručnog ispita koji je predispozicija za postizanje titule ovlaštenog inženjera ili arhitekta. Unutar društva smatra se da je bilo koji oblik stručne obuke dvostruka korist, odnosno benefit i za zaposlenika i za tvrtku. Poduzeće ne posjeduje poseban program zapošljavanja osoba s invaliditetom, proceduralni postupak za nesreće na radu niti dokumentiranu politiku promicanja raznolikosti. Upravu društva čini samo direktor, a ostalih zaposlenika ima šestero. Zaposlene su tri ženske osobe što znači da je omjer ukupno zaposlenih žena i muškaraca 3/7, odnosno 43 %. Ne postoji razlika u iznosu plaća ovisno o spolu. Zaposlenici imaju priliku izraziti svoje pohvale i primjedbe kroz individualne sastanke s direktorom.

Nije uvedena posebna politika ljudskih prava niti su provedene ankete o zadovoljstvu potrošača. Društvo nema saznanja o postojanju kontroverza u vezi s kršenjem ljudskih prava u svom opskrbnom lancu te nema podnesenih optužbi prema poduzeću u kontekstu kršenja prava prema načelima UN-a. Nisu implementirani certifikati o društvenoj odgovornosti u poslovanje, kao ni programi podrške lokalnoj zajednici.

5.2.5. Upravljanje

Kategorija Upravljanje (engl. Governance) posljednji je dio popunjavanja podataka upitnika, a odnosi se na upravljačku strukturu, usklađenost i izvještavanje.

Društvom ne upravljaju neovisni menadžeri i ne objavljuju se potpuni podaci o upravljanju vanjskim dionicima poput banaka. U prošlosti nije došlo do kontroverzi zbog političkog opredjeljenja jer nije izjašnjeno na razini tvrtke, a nije bilo niti potrebe za stvaranjem alata za uvođenje i uvjetovanje etičkih načela, poput kodeksa ponašanja. Poduzeće nema postavljene funkcije i smjernice upravljanja u kriznim situacijama.

Ne postoje standardi za dobavljače, a opskrbeni lanac nije vrednovan po ESG rizicima. Društvo ne posjeduje certifikat ISO 9000 niti politike o borbi protiv korupcije i podmićivanja. Međutim, trenutno postoji aktualni plan za uvođenje certifikata ISO 9000 jer je tvrtka to prepoznala kao prednost pred konkurencijom na tržištu, posebno za razinu mikro poduzeća. Nisu osnovane politike za praćenje usklađenosti s načelima UN-a, ali nije bilo niti njihovih kršenja.

Društvo ne sudjeluje u nikakvim poslovima s kontroverznim oružjem, nije proglašeno krivim za utaju poreza, nema elemente upravljanja usmjerene na porezne rizike te nije imalo sudske sporove u vezi s poslovnim praksama. Isto tako nema poveznice s kontroverzama oko korupcije i podmićivanja niti kršenjem zakona o tržišnom natjecanju, a nisu uvedene ni mjere oko kibernetičke sigurnosti. Društvo promiče svijest o važnosti usklađenosti s regulativom koja se odnosi na tržišno natjecanje.

Poduzeće nema kreiran odjel niti imenovane službenike za održivost. Rukovodeći sloj ne priprema i ne objavljuje izvještaje o održivosti, nije informiran o pitanjima koja se na njih odnose na godišnjoj razini te ne primjenjuje instrumente održivog financiranja. Objavljena financijska izvješća nisu pregledana od strane vanjskih revizora, a društvo do sada nije objavljivalo informacije o utjecaju na okoliš i zajednicu.

5.3. Treći korak – Upravljanje pristupom

Kompletnim popunjavanjem upitnika platforma kreira ESG izvještaj koji je dostupan na profilu društva na HROK-ovoj stranici. On se potom može urediti, obrisati ili objaviti.

Dozvola pristupa izrađenom izvještaju za pojedino društvo određuje se kroz objavu podataka. Administrator bira kojim će primateljima njegov izvještaj biti dostupan, a svoju privolu za objavljivanje potvrđuje verifikacijom putem elektroničkog potpisa [20]. Tek nakon službene objave, izvještaj može biti preuzet sa stranice, no administrator uvijek ima pravo

pristupa svojim informacijama te njihovoj izmjeni. Svaka promjena podataka evidentira se u sustavu i vidljiva je pri preuzimanju izvještaja. U bilo kojem trenutku moguće je promijeniti pravo pristupa pojedinim primateljima, no oni će također biti obaviješteni o promjeni podataka ukoliko do njih dođe [34].

5.4. Zaključak o upitniku

Ideja o kreiranju univerzalnog upitnika koji je primjenjiv na sve vrste industrija iz svih grana gospodarstva veoma je ambiciozna. HROK je svojim projektom napravio veliki iskorak u svijetu ESG izvještavanja, a digitalizacija je ubrzala i pojednostavila proces.

Pitanja su smisleno kategorizirana, a kod većine su ponuđene opcije za odgovor. Odgovori su uglavnom Da i Ne, a nekoliko pitanja nudi i više opcija. Određen broj pitanja traži samostalni upis proizvoljnog odgovora poput postotaka.

Ipak, može se zaključiti da je upitnik formom više prilagođen popunjavanju za velika industrijska poduzeća i organizacije. To se odnosi na pitanja poput mjerenja emisija stakleničkih plinova te kreiranja planova i ostvarivanja ciljeva u okviru borbe protiv klimatskih promjena. Pokrivena su pitanja o upotrebi sirovina iz raznih kontroverznih industrija poput nafte, ugljena, plina, palminog ulja i slično. Znatan dio upitnika odnosi se na planove upravljanja u kriznim situacijama, postavljanje uvjeta i regulativa u vidu poštivanja ljudskih prava i poslovne etike te sličnih aktivnosti koje velika poduzeća provode jer jedino tako mogu biti u kontinuitetu s vlastitim poslovanjem.

Mikro poduzetnici nemaju potrebu obavljanja takvih radnji i uvođenja razrađenih sistema u svoje upravljanje jer bi im takvi procesi oduzeli vrijeme, novac i ljudstvo više nego što bi donijeli korist. Konkretno u ovom slučaju, direktor je u mogućnosti pratiti sve radnje koje se odvijaju unutar poduzeća i ne planira poduzeti drugačije mjere dok se potrebe tvrtke ne promjene ili zakonski ne postanu obvezne. Primjerice, ne postoji potreba određivanja uloga u upravljanju rizicima povezanim s klimom niti stvaranja standarda za dobavljače.

Izvještaj izrađen na ovaj način daje grube, ali jasne informacije. One su dovoljne za primatelje izvještaja poput banaka koje trebaju konkretne i mjerljive informacije o poslovanju, a ujedno su i usporedive s konkurentnim poduzećima. Međutim, izvještaji kojima društvo želi detaljnije prikazati svoj trud i doprinos ESG čimbenicima te navesti sve aktivnosti specifične za svoju organizaciju, zahtijevaju razradu odgovora na postavljena pitanja koja se mogu koristiti kao smjernice u stvaranju samog izvještaja.

Konačno, cilj HROK-a bio je riješiti problem usporedivosti. Izradom ovakvih izvještaja to je postignuto, ali odgovori su suviše općeniti. Upitnik bi bio prikladniji da su pitanja

sistematizirana ovisno o veličini i glavnoj poslovnoj djelatnosti poduzeća. Primjerice, ista pitanja mogu se postaviti za dva mikro poduzeća uslužne djelatnosti, ali ta ista pitanja nisu dostatna za veliko poduzeće s proizvodnjom. Upitnik je odlična ideja koja treba razradu.

6. ZAKLJUČAK

Cilj ovoga rada bio je istražiti važnost primjene ESG standarda u građevinskoj industriji kao odgovor na rastuće izazove održivosti i sve strože regulative EU. Građevinski sektor među najvećim je potrošačima prirodnih resursa te je izvor značajnih emisija stakleničkih plinova. Uvođenje ESG praksi omogućuje građevinskim tvrtkama smanjene negativnog utjecaja na okoliš, unaprjeđenje društvene odgovornosti te poboljšanje transparentnost i upravljačke strukture, a zauzvrat ostvaruju dugoročnu stabilnost i povjerenje investitora.

Kroz analizu ekoloških, društvenih i upravljačkih aspekata u građevinskoj industriji, rad je pokazao da su dobro definirani i mjerljivi ESG ciljevi ključni za uspješno praćenje napretka. Kontrola okolišnih čimbenika direktno doprinosi smanjenju ekološkog otiska sektora, dok unaprjeđenje društvenih aspekata stvara bolje radno okruženje i pozitivnu reputaciju tvrtke u lokalnim zajednicama. Uspješno korporativno upravljanje očituje se u transparentnosti i etički vođenom poslovanju.

Iako ESG standardi donose brojne prednosti, suočavaju se i s određenim izazovima što se primarno odnosi na nedovoljno standardizirane podatke. Uz to, značajan problem predstavljaju administrativni procesi zbog kompleksnosti izrade kvalitetnog izvještaja te potreba za dodatnim resursima u smislu edukacije i infrastrukture. Uvođenjem novih digitalnih alata, poput napredne analitike i softvera za praćenje ESG čimbenika, moguće je poboljšati točnost i brzinu izvještavanja.

Analiza ESG praksi na primjerima s različitim opsegom poslovanja u građevinskoj industriji pokazala je značajne razlike u pristupu, izazovima i mogućnostima primjene ESG-a. Najznačajnija razlika uočena je u okolišnim čimbenicima za koje velika poduzeća imaju razvijene opsežne uvjete, načine mjerenja i ciljeve, dok manja poduzeća svoj doprinos prikazuju kroz promicanje energetske i ekološke učinkovitih praksi i politika jer je njihov utjecaj na okoliš ponajviše indirektan.

Obzirom na velike promjene u EU zakonodavstvu, uključujući obvezujuće standarde izvještavanja prema CSRD-u, građevinske tvrtke u Hrvatskoj i Europi morat će prilagoditi svoje prakse kako bi osigurale usklađenost i očuvale konkurentnost. Interesantna je činjenica da velika poduzeća, kao obveznici CSRD-a, mogu svojim internim aktima uvjetovati da manja poduzeća, koja su njima dobavljači roba i usluga, izrade i javno objave ESG izvještaj, iako nisu zakonski obvezni. Razlog tome je što obveznici CSRD-a sav svoj uloženi trud u održivo poslovanje ne mogu ugroziti suradnjom s poduzećem čije poslovanje je neodgovorno.

Na osnovi provedenog istraživanja i analize, može se zaključiti da ESG izvještavanje nije samo trenutni trend, već je implementacija takvih standarda neophodna za postizanje održivog razvoja i dugoročne stabilnosti građevinske industrije. Praćenje ESG pokazatelja pruža građevinskim tvrtkama priliku da postanu lideri održivog razvoja, pri čemu ekonomska održivost, društvena odgovornost i zaštita okoliša postaju temelji njihovog poslovanja. Uspješna primjena zahtijevat će kontinuirano praćenje i prilagodbu, s naglaskom na specifične potrebe različitih vrsta poduzeća u sektoru, čime će se postići sinergija održivih i profitabilnih praksi. Budućnost ESG-a u građevinarstvu ovisi o prilagodbi specifičnostima industrije, razvoju digitalnih tehnologija i alata za automatsko i kontinuirano praćenje podataka što bi moglo olakšati i ubrzati proces izvještavanja.

POPIS LITERATURE

- [1] Kopun Group, *Uvođenje ESG izvještavanja u Europskoj uniji*, Zagreb, 29.12.2022., Dostupno: <https://kopun.hr/uvodenje-esg-izvjestavanja-u-europskoj-uniji/>
- [2] *ESG vodič: Praktične smjernice za održivo poslovanje*, Hrvatska gospodarska komora, Zagreb, lipanj 2024.
- [3] Khan F., *What is an ESG statement?*, Sigma Earth, 31.01.2024., Dostupno: <https://sigmaearth.com/what-is-an-esg-statement/>
- [4] Bošković Batarello M., *Održivi razvoj i nefinancijsko izvještavanje (ESG)*, Parser Compliance d.o.o., Dostupno: <https://parser.hr/odrzivi-razvoj-i-nefinancijsko-izvjestavanje/>
- [5] *Direktivu (EU) 2022/2464 o korporativnom izvješćivanju o održivosti (engl. Corporate Sustainability Reporting Directive, CSRD)*, Europska komisija, Strasbourg, 14.12.2022.
- [6] *ESG izvještavanje*, Alpha Capitalis d.o.o., Zagreb, Dostupno: <https://alphacapitalis.com/2023/04/13/esg-izvjestavanje/>
- [7] *Što je nefinancijsko izvještavanje ili izvještavanje o održivosti?*, IDOP d.o.o., Zagreb, Dostupno: <https://idop.hr/sto-je-nefinancijsko-izvjestavanje-ili-izvjestavanje-o-odrzivosti/>
- [8] Smojver M., *Što je ESG izvještavanje?*, ENIGMA STUDIO d.o.o., boomerang.hr, 10.01.2024., Dostupno: <https://boomerang.hr/odrzivost/sto-je-esg-izvjestavanje/>
- [9] *Direktiva (EU) 2024/1760 o dužnoj pažnji za održivo poslovanje (engl. Corporate Sustainability Due Diligence Directive, CSDDD)*, Europska komisija, 13.06.2024.
- [10] *Uredbom (EU) 2020/852 o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja (EU Taksonomija)*, Europska komisija, Bruxelles, 18.06.2020.
- [11] *Uredbu (EU) 2019/2088 o objavama povezanim s održivosti u sektoru financijskih usluga (engl. Sustainable Finance Disclosure Regulation, SFDR)*, Europska komisija, Strasbourg, 27.11.2019.
- [12] *Uredba (EU) 2023/956 o uspostavi mehanizma za ugljičnu prilagodbu na granicama (engl. Carbon Border Adjustment Mechanism – CBAM)*, Europska komisija, 10.05.2023.
- [13] *Direktiva (EU) 2023/1791 o energetske učinkovitosti (engl. Energy Efficiency Directive – EED)*, Europska komisija, 13.09.2023.

- [14] *Direktiva (EU) 2018/2001 o promicanju uporabu energije iz obnovljivih izvora*, Europska komisija, 11.12.2018.
- [15] *Direktiva o potkrepljivanju i priopćavanju izričitih tvrdnji o prihvatljivosti za okoliš (engl. Green Claims Directive)*, Europska komisija, Bruxelles, 22.03.2023.
- [16] *Direktiva (EU) 2024/825 o jačanju položaja potrošača u zelenoj tranziciji boljom zaštitom od nepoštenih praksi i boljim informiranjem*, Europska komisija, Strasbourg, 28.02.2024.
- [17] *Uredba (EU) 2024/1781 o uspostavi okvira za utvrđivanje zahtjeva za ekološki dizajn održivih proizvoda*, Europska komisija, Bruxelles, 13.06.2024.
- [18] *Direktiva (EU) 2024/1799 o zajedničkim pravilima za promicanje popravka robe, (engl. Right to Repair, R2R)*, Europska komisija, Bruxelles, 13.06.2024.
- [19] *Direktiva (EU) 2006/54/EZ o provedbi načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada*, Europska komisija, Strasbourg, 05.07.2006.
- [20] *Direktiva (EU) 2023/970 o jačanju primjene načela jednakih plaća muškaraca i žena za jednak rad ili rad jednake vrijednosti putem transparentnosti plaća i mehanizama izvršenja*, Europska komisija, Strasbourg, 10.05.2023.
- [21] *Direktiva (EU) 2022/2381 o poboljšanju rodne ravnoteže među direktorima uvrštenih trgovačkih društava*, Europska komisija, Strasbourg, 23.11.2022.
- [22] *Prijedlog uredbe o transparentnosti i integritetu aktivnosti dodjele okolišnih, socijalnih i upravljačkih rejtinga (engl. Proposal for a Regulation on the transparency and integrity of Environmental, Social and Governance (ESG) rating activities)*, Europska komisija, 2023.
- [23] Grzunov A., *ESG i obveze i prilike u izvještavanju o održivosti*, prezentacija, Odjel za energetiku, zaštitu okoliša i komunalno gospodarstvo HGK, Zagreb, 28.03.2024., Dostupno:
https://mint.gov.hr/UserDocsImages/2022_odrzivi_web/3_240404_ESG.pdf
- [24] *Što je ESG izvještavanje?*, Ensolva, Dostupno: <https://ensolva.com/hr/sto-je-esg-izvjestavanje/>
- [25] *ESG izvještavanje: "Mala i srednja poduzeća otkrivaju novi svijet"*, Bureau Veritas, 26.04.2023., Dostupno: <https://www.bureauveritas.hr/newsroom/esg-izvjestavanje-mala-i-srednja-poduzeca-otkrivaju-novi-svijet>
- [26] Carević I., Naletilić H., Štirmer N., *Analiza životnog ciklusa armiranobetonske ploče kroz tri scenarija gospodarenja otpadom*, Građevinar 8/2023, 10.09.2023., Dostupno: <https://doi.org/10.14256/JCE.3696.2023>

-
- [27] Štirmer N., *Utjecaj građevnog materijala na okoliš*, Radovi Zavoda za znanstveni i umjetnički rad u Požegi, 17.03.2011.
- [28] *U Hrvatskoj gospodarskoj komori održana konferencija o sigurnosti gradilišta*, Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine, Zagreb, 13.03.2024., Dostupno: <https://mpgi.gov.hr/vijesti-8/u-hrvatskoj-gospodarskoj-komori-odrzana-konferencija-o-sigurnosti-gradilista/17474>
- [29] Antunović D., *Korupcija i antikorupcijske mjere u građevinarstvu*, Građevinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Diplomski rad, Zagreb, 19.09.2019., Dostupno: <https://repositorij.grad.unizg.hr/islandora/object/grad:31>
- [30] *Što je ESG i kako može tvrtki donijeti rast, dobit i održivost?*, Cushman & Wakefield CBS, Zagreb, 22.04.2024., Dostupno: <https://cw-cbs.hr/esg>
- [31] *Izveštaj o održivosti – Holcim u Hrvatskoj, 2013.-2015.*, Holcim (Hrvatska) d.o.o., Koromačno, svibanj 2016.
- [32] Radovi – izrada izvještaja o održivosti, Institut za društveno odgovorno poslovanje (IDOP), Zagreb, Dostupno: <https://idop.hr/radovi/>
- [33] Web stranica Holcim (Hrvatska) – Dostupno: <https://www.holcim.hr/>
- [34] Web stranica Hrok – Dostupno: <https://www.hrok.hr/o-nama>
- [35] ESG platforma - brošura, Hrok d.o.o., Zagreb, 2024

POPIS SLIKA

Slika 1: Podjela ESG aspekata [3]	2
Slika 2: 17 globalnih ciljeva održivog razvoja [2]	4
Slika 3: Povezanost ciljeva EU Akcijskog plana [2].....	6
Slika 4: Obveznici CSDDD-a kroz godine [2]	9
Slika 5: Koraci za procjenu prihvatljivosti i usklađenosti djelatnosti s EU Taksonomijom [2]	11
Slika 6: Dvojna materijalnost definirana CSRD-om [2].....	17
Slika 7: Holcim u Hrvatskoj početkom 2016. godine [31]	26
Slika 8: Dijagram udjela prodaje po segmentima 2014. godine [31]	26
Slika 9: Utjecaj odabira cementa na emisije CO ₂ [31]	38
Slika 10: Princip funkcioniranja upitnika [35]	42
Slika 11: Profil društva na HROK ESG platformi [34]	43

POPIS TABLICA

Tablica 1: Pregled obveznika izvještavanja o održivosti [1; 2].....	8
Tablica 2: Ključni elementi SFDR-a [2].....	12
Tablica 3: Usporedba koncepta održivosti i ESG-a	14
Tablica 4: Pitanja iz anketnog upitnika Hrvatske gospodarske komore [2].....	18
Tablica 5: Kvantitativna i kvalitativna analiza ESG podataka.....	23
Tablica 6: Primjer ciljeva ESG izvještaja.....	24
Tablica 7: Veličina organizacije kroz promatrane godine [31]	27
Tablica 8: Reaktivni indikatori zdravlja i sigurnosti [31].....	28
Tablica 9: Vrsta ozljeda na radu [31]	29
Tablica 10: Struktura zaposlenih [31].....	31
Tablica 11: Rezultati anketa iz izdvojenih područja [31].....	33
Tablica 12: Troškovi i ekonomska vrijednost [31].....	35
Tablica 13: Ukupna godišnja potrošnja [31].....	36
Tablica 14: Potrošnja vode u tvornici cementa u Koromačnu [31].....	37
Tablica 15: Emisije CO ₂ izmjerene u tvornici u Koromačnu [31].....	37

PRILOZI

PRILOG A: ESG izvještaj mikro poduzeća kreiran prema HROK-ovom ESG upitniku

ESG upitnik

OIB:

62342954101

NAZIV DRUŠTVA:

IKONART KONSTRUKCIJE d.o.o.

IZVJEŠTAJNA GODINA:

2023

DATUM IZRADE ESG UPITNIKA:

07.11.2024.

hrok

Datum i vrijeme izrade: 07.11.2024. 1

Oznaka upita: 46551aaa-b1e0-4937-b000-e010000033e0

1/17

ESG upitnik

R-1. OIB

62342954101

R-2. Naziv društva

IKONART KONSTRUKCIJE d.o.o.

R-3. Izvještajna godina

2023

ESG upitnik

Osnovno

B-1. Izvještavate li u nastavku na razini pojedinog društva (pojedinačno) ili na razini grupe (konsolidirano)?

Pojedinačno

B-3. NACE oznaka glavne industrije

71.12 Inženjerstvo i s njim povezano tehničko savjetovanje

B-4. Koja je glavna industrija društva?

Građevinarstvo.

B-5. U koje je od ovih sektora/industrija društvo uključeno?

društvo nije uključeno ni u jedan od navedenih sektora

B-6. Je li društvo obveznik izrade nefinancijskih izvješća?

ne

B-7. Je li društvo obveznik izrade izvještaja u skladu s Direktivom o korporativnom izvještavanju o održivosti (CSRD) ili planira izvještavati prema toj direktivi?

nije obveznik

B-9. Je li društvo uvršteno na burzu ili ima vrijednosne papire uvrštene na burzu na reguliranom tržištu EU?

ne

B-10. Vrsta/veličina društva prema Zakonu o računovodstvu

mikro poduzetnik

ESG upitnik

Okoliš

E-1. Je li društvo aktivno u sektoru fosilnih goriva?

ne

E-2. Mjeri li društvo emisije stakleničkih plinova?

ne

E-24. Godina u kojoj društvo planira postići nultu stopu emisija stakleničkih plinova

2050

E-25. Investira li društvo u transakcije kompenzacije (offset) stakleničkih plinova?

ne

E-26. Je li društvo formuliralo jasnu strategiju kako smanjiti emisije CO₂ i drugih stakleničkih plinova u sljedećih 5 - 10 godina?

ne, nemamo inicijative za smanjenje emisija

E-27. Godišnja potrošnja energije (u izvještajnoj godini)

9,00 MWh

E-28. Godišnja potrošnja energije (u izvještajnoj godini)

32,40 GJ

E-29. Udio energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj potrošnji energije

0%

E-30. Udio prihoda od ugljena i proizvoda od ugljena

0%

E-31. Udio prihoda od nafte i naftnih proizvoda

0%

E-32. Udio prihoda od prirodnog plina i proizvoda od prirodnog plina

0%

E-33. Udio vozila s nulnim izravnim emisijama u voznom parku (tj. električna vozila i vozila na vodik, isključujući hibridna vozila)

0%

E-34. Je li cilj društva u pogledu smanjenja emisija stakleničkih plinova znanstveno utemeljen (Science Based Target)?

ne

E-35. Planira li društvo postaviti znanstveno utemeljen cilj smanjenja emisija stakleničkih plinova u iduće 3 godine?

ne

E-36. Je li društvo postavilo ciljeve za smanjenje potrošnje energije?

ne

E-43. Ciljana godina za povećanje udjela energije iz obnovljivih izvora

2050

E-46. Planirani udio energije iz obnovljivih izvora u ciljanoj godini (energija generirana samo iz obnovljivih izvora)

0%

E-51. Ulaže li društvo u infrastrukturu i tehnologiju obnovljivih izvora energije (smanjenje potrošnje energije, povećanje energetske učinkovitosti, smanjenje proizvodnje fosilnih goriva, inicijative za energetske učinkovite nekretnine)?

ne

E-52. Ukupna godišnja količina otpada koja se generira iz poslovnih aktivnosti

4,00 t

E-53. Ukupna godišnja količina otpada koja se reciklira ili ponovno iskorištava

2,00 t

E-54. Nastaje li kao dio vaših proizvodnih procesa opasni otpad (tj. otpad koji je zapaljiv, korozivan, reaktivan, otrovan ili radioaktivan)?

ne

E-55. Mjeri li društvo ukupno proizvedeni opasni otpad u tonama ili m3

nije primjenjivo

E-58. Reciklira li društvo ili ponovo iskorištava svoj otpad?

da

E-59. Upotrebljava li društvo održivu ambalažu?

ne

E-60. Ima li društvo program smanjenja otpada?

ne

E-61. Udio ponovno upotrebljivih, obnovljivih ili recikliranih sirovina u ambalaži

0%

E-62. Udio plastičnog otpada koji se reciklira ili ponovo iskorištava

100%

E-63. Udio obnovljivih sirovina u proizvodima

0%

E-64. Udio recikliranih sirovina u proizvodima

0%

E-65. Udio proizvoda koji se može reciklirati ili kompostirati

50%

E-66. Udio prikupljenog ili prerađenog otpada iskorišten za proizvodnju energije

0%

E-67. Udio prikupljenog otpada koji se reciklira u sklopu uporabe materijala, isključujući proizvodnju energije

50%

E-68. Ukupna količina vode povučena iz svih izvora

60,00 m³

E-69. Ukupna količina plaćene vode

60,00 m³

E-70. Udio vode iskorištene iz područja s nedovoljno vode

0%

E-71. Emisije u vodu

0,00 t

E-72. Bi li na društvo znatno utjecala nestašica vode ili suša (npr. potrebna velika količina vode za hlađenje ili proizvodnju)?

ne

E-73. Planira li društvo rješenja i investicije za smanjenje potrošnje vode?

ne

E-74. Ukupna uporaba zemljišta u m2

100,00 m2

E-75. Dobavlja li društvo sirovine iz područja na kojima se provode kontroverzne aktivnosti krčenja šuma (npr. u vezi sa sojom, palminim uljem, tropskim drvom ili industrijskim uzgojem stoke)?

ne

E-76. Utječu li aktivnosti društva na

- područje Natura 2000, lokacije s UNESCO-ova popisa mjesta svjetske baštine ili druga zaštićena područja
- ugrožene vrste (crveni popis Međunarodne unije za očuvanje prirode, IUCN)
- područja krčenja šuma, rudarstva i plantaža?

ne

E-77. Nabavlja li društvo mnogo (više od 30 %) sljedećih proizvoda za vlastito poslovanje: plodova mora, palmina ulja, soje, drva, govedine, kože, pamuka, gume?

ne

E-78. Ima li društvo politiku smanjenja iskorištavanja prirodnih resursa ili utjecaja na okoliš opskrbnog lanca? Npr. ulaganje u opremu i obuku za smanjenje iskorištavanja prirodnih resursa, uporaba recikliranih materijala za pakiranje, odabir dobavljača s transparentnim izvorima i proizvodnim metodama, uključenost dobavljača u vlastite ciljeve održivosti i nagrađivanje poboljšanja.

ne

E-79. Ima li društvo lokacije/pogone smještene u ili blizu područja osjetljivih na biološku raznolikost pri čemu vaše aktivnosti mogu negativno utjecati na ta područja?

ne

E-80. U kojoj jedinici društvo mjeri godišnju proizvodnju u glavnoj industriji?

Odrađeni projekti.

E-81. Godišnja proizvodnja u glavnoj industriji

21,00

E-82. Udio prihoda od vaše glavne industrije (u odnosu na ukupne prihode)

95%

E-83. Emisije iz proizvodnih procesa

0,00 tCO₂e

E-84. Upotrebljava li društvo anestetike ili primjenjuje tehnike smanjenja stresa kod klanja životinja?

ne

E-85. Rabi li društvo pri transportu životinja medikamente (npr. antibiotike)?

ne

E-86. Provodi li društvo biokemijske pokuse na divljim životinjama?

ne

E-87. Udio lokacija/pogona društva osiguranih od šteta povezanih s fizičkim klimatskim promjenama?

0%

E-88. Ukupna šteta od ekoloških katastrofa u izvještajnoj godini

0,00 €

E-90. Ima li društvo sklopljeno osiguranje od odgovornosti u vezi s ekološkim nesrećama/katastrofama?

ne

E-91. Posluje li društvo ili planira poslovati u zemljama s manje zahtjevnim propisima o zaštiti okoliša?

ne

E-92. Ima li društvo smjernice i standarde za reakcije na ekološke katastrofe?

ne

E-93. Ima li društvo propisano upravljanje rizikom za sprječavanje ekoloških nesreća/katastrofa?

ne

E-94. Očekuje li društvo znatan utjecaj na poslovanje u slučaju klimatskih promjena i ekoloških katastrofa (npr. poplave, jake oluje, podizanje razine mora, toplinski valovi, suše itd.)?

nismo još procijenili te utjecaje

E-95. Je li društvu za poslovanje potrebna okolišna dozvola?

ne, nije nam potrebna okolišna dozvola po trenutnim propisima

E-96. Je li društvo u posljednje 2 godine bilo kažnjeno (kazna ili druga administrativna mjera) zbog neusklađenosti s lokalnim propisima o zaštiti okoliša ili zbog ekoloških incidenata?

ne

E-97. Je li društvo definiralo uloge i odgovornosti u vezi s upravljanjem i nadzorom rizika povezanih s klimom?

ne

E-98. Je li društvo analiziralo svoje poslovne aktivnosti po pitanju prihvatljivosti i usklađenosti prema sustavu klasifikacije održivih djelatnosti EU-a (Uredba o taksonomiji EU-a 2020/852)?

ne

E-106. Ima li društvo tranzicijski CAPEX plan kako postići svoje ciljeve CO2e (ublažavanje/prilagodba)?

ne

E-114. Ima li društvo ESG ocjenu od rating agencija?

ne, nemamo ESG ocjenu

ESG upitnik

Društvo

S-1. Je li društvu važna sigurnost radnika i ima li odgovarajuće smjernice ili ključne pokazatelje uspješnosti (KPI)?

da

S-2. Je li društvo bilo kažnjeno (novčanim kaznama ili drugim administrativnim mjerama) zbog nepoštovanja lokalnih propisa o zaštiti na radu i/ili zbog ozljeda na radu u posljednje 2 godine?

ne

S-3. Postotak radnika koji su napustili društvo tijekom posljednje poslovne godine u odnosu na ukupan broj radnika

0%

S-4. Postotak radnika s ugovorom na određeno vrijeme?

0%

S-5. Postotak radnika koji su članovi neovisnih sindikalnih organizacija?

0%

S-6. Postotak radnika obuhvaćenih kolektivnim ugovorima?

100%

S-7. Ima li društvo programe osposobljavanja i razvoja specifične za određene poslove?

da, imamo, više od 50 % radnika sudjeluje u takvim programima (na razini godine)

S-8. Ima li društvo poseban program zapošljavanja osoba s invaliditetom?

ne

S-9. Ima li društvo interne postupke i propise za nesreće na radnom mjestu?

ne

S-10. Ima li društvo dokumentiranu i dostupnu politiku koja promiče raznolikost i jednake mogućnosti?

ne

S-11. Omjer ženskih i muških članova uprave, izražen kao postotak svih članova uprave

0%

S-12. Omjer ženskih i muških radnika izražen kao postotak svih radnika

43%

S-13. Prosječna neprilagođena razlika u plaćama između spolova

0%

S-14. Ima li društvo saznanja o kontroverzama u vezi s kršenjima prava u području dječjeg rada, prisilnog rada ili trgovine ljudima u svojem opskrbnom lancu?

ne

S-15. Ima li društvo politiku ljudskih prava?

ne

S-15.1. Je li protiv društva podnesena pritužba, vezana uz kršenje Vodećih načela Ujedinjenih naroda o poduzetništvu i ljudskim pravima (UN Guiding Principles on Business and Human Rights) koja je prihvaćena od strane Nacionalne kontaktne točke (National contact point - NCP)?

ne

S-15.2. Je li Resursni centar za poslovanje i ljudska prava (Human Rights Resource Center - BHRR) pokrenuo optužbu protiv društva vezano uz Vodeća načela UN-a o poslovanju i ljudskim pravima (UN Guiding Principles on Business and Human Rights)?

ne

S-17. Ocjena zadovoljstva klijenata proizašla iz anketa potrošača provedenih u prošloj poslovnoj godini društvo ne provodi ankete potrošača za ocjenu zadovoljstva klijenata

S-18. Je li društvo implementiralo certifikate/smjernice o društvenoj odgovornosti (npr. ISO 26000:2010)?
ne

S-19. Ima li društvo programe podrške lokalnim zajednicama?
ne, nemamo.

ESG upitnik

Upravljanje

G-1. Upravljaju li društvom neovisni menadžeri, koji nisu povezani s vlasništvom tvrtke?

ne

G-2. Objavljuje li društvo u potpunosti vlasničku strukturu, udjele, odgovornosti upravnog odbora i uprave itd. važnim dionicima (npr. bankama)?

ne

G-3. Je li društvo razvilo odgovarajuće alate za jačanje opće poslovne etike unutar organizacije (npr. kodeks ponašanja, politike za prijavljivanje nepravilnosti (zviždači), pravobranitelj, kutije za prijedloge, izravna telefonska linija, bilten, web-stranica itd.)?

ne

G-4. Je li u prošlosti bilo kontroverzi (negativno izvještavanje, otkrivanje donacija itd.) zbog izravnog ili neizravnog sudjelovanja u političkom lobiranju i aktivnostima?

ne

G-5. Je li društvo implementiralo funkcije upravljanja rizicima i kontrole te odgovarajuće smjernice?

ne

G-6. Je li društvo postavilo jasne standarde za dobavljače?

ne

G-7. Analizira li društvo svoj opskrbeni lanac u vezi s potencijalnim ESG rizicima?

ne

G-8. Ima li društvo ISO 9000 certifikat?

ne

G-9. Je li društvo bilo uključeno u kršenje načela UN Global Compacta i OECD Smjernica za multinacionalna poduzeća?

ne

G-10. Ima li društvo politike o borbi protiv korupcije i podmićivanja?

ne

G-12. Ima li društvo politike za praćenje usklađenosti s načelima UN Global Compacta ili OECD Smjericama za multinacionalna poduzeća ili mehanizme za rješavanje pritužbi na kršenje tih načela?

ne

G-13. Sudjeluje li društvo u proizvodnji ili prodaji kontroverznog oružja?

ne

G-14. Jesu li u prošlosti postojali sudski sporovi/kontroverze u vezi s poslovnim praksama koje se odnose na vladavinu prava, etiku, izbjegavanje plaćanja poreza, dogovaranja cijena, kibernetičku sigurnost itd. u kojima je društvo bilo uključeno i koje bi potencijalno mogle imati značajan financijski utjecaj?

ne

G-14.1. Tretira li društvo porezno upravljanje i usklađenost kao važne elemente upravljanja i postoje li odgovarajuće strategije i procesi upravljanja poreznim rizikom kako je navedeno u Smjericama OECD-a za multinacionalna poduzeća (OECD MNE)?

ne

G-14.2. Je li društvo proglašeno krivim za utaju poreza?

ne

G-15. Je li društvo bilo uključeno u kontroverze u vezi s koruptivnim aktivnostima ili podmićivanjem i praksama povezanim s tvrtkom?

ne

G-15.1. Ima li društvo uspostavljene mjere u pogledu kibernetičke sigurnosti, uključivo zaštitu podataka o klijentima?

ne

G-15.2. Promiče li društvo svijest zaposlenika o važnosti usklađenosti sa svim primjenjivim zakonima i propisima o tržišnom natjecanju i obučava li više rukovodstvo u vezi s pitanjima tržišnog natjecanja?

da

G-15.3. Je li potvrđeno da je društvo ili njezino više rukovodstvo, uključujući više rukovodstvo njegovih podružnica, prekršilo zakone o tržišnom natjecanju?

ne

G-16. Je li društvo imenovalo službenike za održivost ili imate poseban odjel za održivost?

ne

G-17. Priprema li društvo izvješća o održivosti i implementira relevantne ESG pokazatelje (KPI-jeve)?

ne

G-18. Jesu li Uprava i najviši rukovodeći sloj informirani o pitanjima koja se odnose na održivost barem jednom godišnje?

ne

G-19. Objavljuje li društvo izvješća o održivosti i ESG pokazatelje poslovnim partnerima (npr. bankama)?

ne

G-20. Primjenjuje li društvo instrumente održivog financiranja (npr. zelene/socijalne/održive zajmove/obveznice zajmove/obveznice povezane s ESG ocjenama (rating/KPI)?

ne

G-22. Jesu li financijska izvješća društva za izvještajnu godinu pregledana od strane vanjskog revizora?

ne

G-24. Jesu li financijska izvješća društva za godinu koja prethodi izvještajnoj godini pregledana od strane vanjskog revizora?

ne

G-26. Objavljuje li društvo informacije o svojem utjecaju na okoliš i zajednicu (npr. izvještaj o održivosti)?

ne, društvo ne objavljuje te podatke